

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ

**КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

**ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ
КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ**

Виконала: магістрантка 2-го курсу, групи 8.2812-1з
спеціальності 281 «Публічне управління та
адміністрування»
освітньо-професійної програми «Публічне управління та
адміністрування»
Ю.О. Павлятенко

Керівник: професор кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи,
доцент, д.філос.н., Чайка І.Ю.

Рецензент: доцент кафедри філософії, публічного
управління та соціальної роботи,
доцент, к.держ.упр. Заїка О.В.

Запоріжжя – 2023

політики. 7. дослідити участь громадськості у запобіганні корупції в органах публічного управління в Україні. 8. визначити перспективи та основні фактори оптимізації антикорупційної політики в Україні.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

---

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада Консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Чайка І.Ю., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	16.05.2023	16.05.2023
Розділ 2	Чайка І.Ю., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	28.08.2023	28.08.2023
Розділ 3	Чайка І.Ю., професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи	10.10.2023	10.10.2023

7. Дата видачі завдання 10 травня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	Березень – квітень 2023	виконано
2.	Бібліографічний пошук	Травень 2023	виконано
3.	Розробка основних положень роботи	Червень 2023	виконано
4.	I розділ	Червень – серпень 2023	виконано
5.	II розділ	Серпень – жовтень 2023	виконано
6.	III розділ	Жовтень – листопад 2023	виконано
7.	Систематизація висновків	Листопад – грудень 2023	виконано
8.	Нормоконтроль	Листопад – грудень 2023	виконано

Студент _____ Ю.О. Павлятенко

Керівник роботи _____ І.Ю. Чайка

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____ О.В.Заїка

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 79 сторінок, 60 позиції у списку літератури.

КОРУПЦІЯ, ДЕРЖАВНИЙ СЛУЖБОВЕЦЬ, ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ МЕХАНІЗМИ

Мета дослідження: визначення факторів оптимізації публічно-управлінських механізмів протидії корупції в системі публічного управління в Україні.

Об'єкт дослідження: феномен протидії корупції в системі публічного управління в Україні.

Предмет дослідження: публічно-управлінські механізми протидії корупції в системі публічного управління в Україні.

Методи дослідження: аналіз, синтез, індукція, дедукція, структурно-функціональний, узагальнення.

Новизна дослідження:

Гіпотеза: високий рівень ефективності впровадження антикорупційної політики зумовлює зміцнення інституту публічної служби за таких умов: антикорупційна політика впроваджується на всіх рівнях публічної служби; сформована нульова толерантність до корупції в суспільній свідомості громадян України; запроваджено чіткий алгоритм виявлення корупційних складових та механізм притягнення до покарання публічних службовців.

Висновки: 1. Підвищення ефективності антикорупційної політики полягає в систематизації антикорупційного законодавства.

2. Ефективним публічно-управлінським механізмом антикорупційної діяльності є запровадження системи аналізу отримання, опрацювання та реагування на повідомлення про вчинення корупційних правопорушень.

3. Доцільним вважаємо створення освітніх програм, направлених на виховання негативного ставлення суспільства до корупції.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	9
1.1. Історія дослідження проблеми і розвитку антикорупційної політики в Україні.....	9
1.2. Уточнення основних понять дослідження: «корупція», «державний службовець», «публічно-управлінські механізм».....	14
1.3. Принципи та методи дослідження публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні.....	18
РОЗДІЛ 2. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ.....	23
2.1. Сутність, зміст та функції антикорупційної політики	23
2.2. Структура та повноваження антикорупційних органів України	29
2.3. Становлення та розвиток антикорупційних механізмів в Україні	51
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ ДЛЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	55
3.1. Участь громадськості у запобіганні корупції в органах публічного управління в Україні.....	55
3.2. Перспективи та основні фактори оптимізації антикорупційної політики в Україні	60
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	72

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сьогоднішній день, коли Україна перебуває в процесі війни, гостро постало питання боротьби з корупцією у всіх сферах життєдіяльності держави. Наразі увага суспільства та вищих державних органів здебільшого прикута до лінії фронту, а це дає великий простір для отримання незаконного збагачення не добросовісними посадовими особами сфери публічного управління. Натомість післявоєнна розбудова та відновлення України вимагає створення ефективної системи державного управління, удосконалення роботи державної служби задля відновлення та розвитку держави. За цих умов важливим фактором удосконалення системи державного управління взагалі, й державної служби зокрема, є формування дієвих публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні.

Основним напрямком діяльності державних органів в антикорупційному полі є удосконалення чинного законодавства, що регулює процес виявлення, запобігання та подолання корупції в органах публічної служби. Державна антикорупційна політика також повинна бути направлена на встановлення нульової толерантності до корупції в цілому.

Теоретичною основою дослідження у науковій роботі стали наукові доробки вітчизняних вчених, зокрема: В. Б. Авер'янова, Ю. П. Битяка, І. Л. Бородіна, А. С. Васильєва, І. П. Голосніченка, Є. В. Додіна, Л. В. Коваля, В. К. Колпакова, А. Т. Комзюка, В. І. Олефіра, О. І. Остапенка, І. М. Пахомова, В. О. Шамрая, Х. П. Ярмачі та ін.

Вітчизняні науковці підкреслюють роль антикорупційної діяльності у формуванні сучасної моделі управління. Але в період військового стану виникла необхідність більш системно дослідити питання удосконалення публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні.

Об'єкт дослідження - феномен протидії корупції в системі публічного управління в Україні.

Предмет дослідження – публічно-управлінські механізми протидії корупції в системі публічного управління в Україні.

Мета дослідження – визначення факторів оптимізації публічно-управлінських механізмів протидії корупції в системі публічного управління в Україні.

Відповідно до поставленої мети сформульовано наступні *завдання*:

- проаналізувати історію дослідження проблеми антикорупційної політики в Україні;
- уточнити основні поняття дослідження: «корупція», «антикорупційна політика», «державний службовець»;
- розглянути принципи та методи дослідження публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні;
- проаналізувати сутність, зміст та функції антикорупційної політики;
- дослідити структуру та повноваження антикорупційних органів України;
- розглянути становлення та розвиток антикорупційної політики;
- дослідити участь громадськості у запобіганні корупції в органах публічного управління в Україні;
- визначити перспективи та основні фактори оптимізації антикорупційної політики в Україні.

Для досягнення зазначеної мети в магістерській роботі використано наступні методи дослідження: аналізу та синтезу, графічний, індукції та дедукції; статистичні та аналітичні методи, порівняльного аналізу. Інформаційною базою дослідження в кваліфікаційній роботі магістра стали нормативні та законодавчі акти в Україні, наукові статі, науково-методичні матеріали та посібники, Інтернет видання та ін.

Гіпотеза дослідження: високий рівень ефективності впровадження антикорупційної політики зумовлює зміцнення інституту публічної служби за таких умов:

- антикорупційна політика впроваджується на всіх рівнях публічної служби;

- сформована нульова толерантність до корупції в суспільній свідомості громадян України;
- запроваджено чіткий алгоритм виявлення корупційних складових та механізм притягнення до покарання публічних службовців.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку літератури.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

1.1. Історія дослідження проблеми і розвитку антикорупційної політики в Україні

Сучасні реалії існування системи державного управління, в умовах воєнного стану, призводять до постійних змін та корегувань деяких механізмів публічного управління для продуктивного його функціонування. Такі зміни несуть за собою велику кількість корупційних ризиків, які суттєво впливають на існування держави в цілому.

Досліджуючи публічно-управлінські механізми подолання корупції в Україні, перш за все слід розглянути історичні етапи розвитку антикорупційної політики. Поглибившись в ключові етапи розвитку антикорупційної системи, чітко зможемо прослідкувати тенденції розвитку та модернізації антикорупційних механізмів. Лише поглиблене дослідження всіх нормативно-правових актів, що регулювали антикорупційну політику в минулому, надасть можливість створення дієвої правової бази сьогодні.

Дослідженням питання історичних етапів розвитку антикорупційної політики в Україні займалися такі науковці: А. Кладченко, О. Горган, Р. Ю. Половинкіна. А. Кладченко та О. Горган мали принципово різний підхід до класифікації етапів розвитку антикорупційної політики в державі.

А. Кладченко у своїй дисертації «Становлення та розвиток сучасного антикорупційного законодавства України: теоретико-правове дослідження», засновуючись на теоретико-правовому підході дослідження даного явища виділяє такі три загальноприйняті етапи:

1. Етап становлення антикорупційного законодавства до ухвалення Конституції України (1991– 1996 рр.).

2. Етап конституційного становлення антикорупційного законодавства України (1996– 2004 рр.).

3. Сучасний етап розвитку антикорупційного законодавства (2005 р. – по даний час) [23].

В свою чергу О. Горган в статті «Історичні аспекти боротьби з корупцією в Україні», базуючись на історичних явищах, політичних процесах у державі та державних реформах, висуває розширену класифікацію етапів розвитку антикорупційного законодавства:

- 1) первинний період з 1991 р. до першої половини 1994 р.;
- 2) період «штурму» з другого півріччя 1994-го по 1995 рр.;
- 3) період погодження зусиль проти корупції (1995–2000 рр.);
- 4) період фіктивно протидії корупції 2001–2005 рр.;
- 5) період активізація боротьби з корупцією 2005–2010 рр.;
- 6) період в сплеску корупції та симуляція антикорупційних реформ (2010–2014 рр.);
- 7) період розвитку після Революції гідності (з лютого 2014 р.) [13].

Р. Половинкіна у статті «Етапізація та періодизація антикорупційного законодавства в Україні» дослідила два зазначені вище погляди на етапи розвитку антикорупційної політики в Україні. Узагальнивши моделі А.Кладчеко та О.Горган, запропонувала власну етапізацію та періодизацію, що дозволило більш системно та об'єктивно дослідити історію розвитку антикорупційного законодавства. Автор врахувала як нормотворення антикорупційного законодавства в державі, так і зовнішні та внутрішні соціально-економічні події, що відбувались в певний проміжок часу. До цих періодів входить:

1. Пострадянський (1991– 1995 рр.) етап.
2. Особливий (спеціальний, 1995–2006 рр.) етап.
3. Етап впровадження норм міжнародного права (2006–2014 рр.).
4. Інституційний (2014 р. – по даний час) етап [33, с.24].

Спираючись на етапізацію, запропоновану Р. Половинкіною, розглянемо докладніше, що входило в кожний конкретний етап.

Першим етапом є загальний, відомий як пострадянський етап, який розпочався з проголошення незалежності України у 1991 році і тривав до 1995 року. Протягом цього періоду молода держава стикалася з численними внутрішніми викликами, а боротьба з корупцією стала одним з основних пріоритетів управлінської діяльності новоствореного уряду. В рамках цього етапу був прийнятий Закон України «Про державну службу», в якому встановлені стандарти для державних службовців, зокрема, вимоги до їх доброчесності та професійності. [38].

У 1994 році Верховною Радою прийнято Закон України «Про вибори народних депутатів України». Даний закон регулював виборчий процес до Верховної Ради України, а ще мав положення про фінансування політичних партій та обмеження пожертвувань, що направлялися на політичні кампанії [35, с. 3].

Не менш важливими нормативно-правовими актами, що приймалися задля подолання корупції були: Указ Президента України «Питання боротьби з корупцією та іншими злочинами у сфері економіки» від 27.08.1994 року, Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо посилення боротьби зі злочинністю» від 21.07.1994 року.

Науковець П.Гаман підкреслює, що уряд України на початковому етапі впроваджував заходи щодо розроблення стратегії боротьби з корупцією в країні. Приймалися відповідні документи у формі державних програм, планів, концепцій та інших. Проте антикорупційне законодавство закріплювало лише декларативні гасла та передбачало за них неадекватні санкції, які не були засобами стримування вчинення злочинів потенційними корупціонерами [11, с. 2].

Другий етап включив в себе великий проміжок часу з 1995 року по 2006 рік та був названий «спеціальним». Період розпочався з прийняття Закон України «Про боротьбу з корупцією», прийнятий у 1995 році Цей нормативно-

правовий акт задав основний вектор боротьби з корупцією, на державному рівні надав визначення поняттю «корупція», визначив прав та обов'язки суб'єктів антикорупційної політики в Україні. Слід зазначити, що даний закон також передбачав адміністративну відповідальність за корупційні діяння, створення спеціальних органів і структур для боротьби з корупцією. В Указі Президента України «Про національну програму боротьби з корупцією» від 10.04.1997 року згадується про ефективність вказаного Закону, але зазначають перелік проблемних аспектів у діяльності органів державної влади, що сприяють розповсюдженню корупції [47].

В 2006 році до Верховної ради було подано пакет законопроектів, який включав в себе ратифікацію міжнародних антикорупційних актів (Конвенція ООН проти корупції, Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією і Додатковий протокол до цієї Конвенції, Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією) [33]. Через те, що вітчизняне законодавство не відповідала нормам міжнародних антикорупційних актів і потребувало змін, приєднання до них завершилось лише в 2010 році.

Після приєднання до міжнародних антикорупційних актів Верховна Рада прийняла Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» від 01.07.2011 р. Даний Закон принципово змінив погляд на боротьбу з корупцією та визначив на початковому етапі превентивну роботу із запобігання корупції, а вже після застосування більш жорстких репресивних методів [4, с. 274–277].

На третьому етапі, який припав на 2006 – 2014 роки, відбувалась імплементація норм міжнародного права, направлених на подолання корупції. У зв'язку з набуттям чинності в Україні Цивільної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією (ратифіковано Законом від 16 березня 2005 року), починаючи з 01.01.2006 року, наша держава стала сороковим членом Групи держав проти корупції.

В цей же час Україною ратифікуються: Конвенція ООН проти корупції (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 року №251-V); Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (ратифікована Законом

України від 16 березня 2005 року №2476-IV); Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 року №252-V); Додатковий протокол до Кримінальної конвенції Ради Європи про боротьбу з корупцією (ратифікований Законом України від 18 жовтня 2006 року №253-V). Таке плідне співробітництво з міжнародними партнерами та імплементацію міжнародних угод, направлених на боротьбу з корупцією, доводить чіткість намірів влади докласти зусилля для подолання корупції в Україні.

До сучасного етапу розвитку антикорупційної політики в Україні відноситься період з 2014 року до сьогодні. Початок цього періоду пов'язують з прийняттям Закону України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. Цей закон передбачав утворення спеціальних органів, направлених на боротьбу з корупцією в державі. Таким органом є Національне агентство з питань запобігання корупції. Він є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, відповідальним за формування та втілення державної антикорупційної політики. [40].

На підставі Закону України «Про запобігання корупції» було внесено зміни у розділ XVII Кримінального кодексу України та глава 13-А Кодексу про адміністративні правопорушення. Законодавець розширив коло осіб суб'єктів відповідальності, охопивши всі сфери публічного життя.

Ще однією важливою подією в процесі боротьби з корупцією було прийняття Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14.10.2014 р. Даний нормативно-правовий акт передбачав створення принципово нового антикорупційного правоохоронного органу, що мав перед собою задачу виявляти, призупиняти та протидіяти корупції в Україні.

Слід зазначити, що найвагомим нормативно-правовим актом, який формував основи діяльності держави на антикорупційному тлі є Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні на 2021-2025 роки. Саме антикорупційна стратегія допомагає досягти командної роботи всіх органів державної влади. [60].

До прийняття даного закону був чинними Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017рр.». Але практика затвердження антикорупційної стратегії саме у вигляді закону почалась з 2014 року. До цього, з 1997 по 2013 роки, подібні нормативні акти затверджувались на рівні Указу Президента[41].

Подальше реформування законодавства сприяло появі Державного бюро розслідування та Вищого антикорупційного суду України. Ці органи були створені для активної боротьби зі сталою корупційною системою і своїми функціями логічно доповнюють один одного.

З початку здобуття незалежності наша держава пройшла важкий шлях створення дієвої системи боротьби з корупцією на всіх рівнях. На сьогодні нормативно-правова база розроблена досить добре. Проте все ж виникає необхідність доробити механізм взаємодії державних органів з органами публічної влади щодо боротьби з корупцією.

1.2. Уточнення основних понять дослідження: «корупція», «антикорупційна політика», «державний службовець», «публічно-управлінські механізми»

З точки зору проведення всебічного дослідження публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні визначальним є уточнення основних понять, що стосуються цієї теми. Правильне тлумачення ключових термінів допоможе більш точно визначити вірний напрямок проведення дослідження.

Першим поняттям, визначення якого є фундаментальним для подальшого розгляду теми магістерської роботи, є «корупція». Існує декілька основних напрямів тлумачення даного визначення: історичний, науковий та юридичний.

Історично погляди на походження слова «корупція» розділились на дві основні напрямки. Перша група вчених вважає, що термін походить від поєднання двох латинських слів «correi» (кілька учасників зобов'язальних відносин з приводу одного предмета) і «tumpere» (ламати, пошкоджувати,

порушувати, скасовувати). Таке сполучення утворює термін «corruptere», що визначає участь двох осіб у процесі з метою гальмування керування суспільними процесами або ускладнення судового процесу визначається терміном "корупція". Іноді науковці пояснюють походження цього терміну із латинського слова "corruptio", що означає "підкуп, продажність громадських і політичних діячів, посадових осіб". [6].

Подібне до другої думки тлумачення корупції наводиться й у «Великому тлумачному словнику сучасної української мови». У словнику зазначають: «Корупція – використання посадовою особою свого службового становища з метою особистого збагачення. Підкупність, продажність урядовців і громадських діячів»[5, с.67].

У науковому просторі вважається, що корупція є соціальним явищем. Даний підхід є серед науковців найпоширенішим. В свою чергу вчені висувають декілька конкретних визначень. Проте більшість науковців надають власні специфічні визначення поняття «корупція» [18].

Слід зазначити, що юридичне тлумачення терміну «корупція» є офіційно закріпленим в нормативно правових актах та міжнародних договорах, ратифікованих на території України. Основним нормативно правовим актом, який на території України закріплює поняття «корупція», є Закон України «Про запобігання корупції». Він в статті 1 визначає, що корупція – використання особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей [40, с.1].

В свою чергу стаття 2 Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією визначає «корупцію», як прями чи опосередковані вимагання, пропонування, дачу або одержання хабара чи будь-якої іншої неправомірної вигоди або

можливості її отримання, які порушують належне виконання будь-якого обов'язку особою, що отримує хабара, неправомірну вигоду чи можливість мати таку вигоду, або поведінку такої особи [59, с.2].

На нашу думку, поняття, надане вітчизняними законодавцями, найбільш широко розкриває зміст та сутність поняття «корупція», тому вважаємо доцільним спиратись саме на нього під час проведення дослідження по темі магістерської роботи.

Наступним терміном, що потребує визначення для результативного дослідження публічно-управлінських механізмів, є «державний службовець». Необхідність точного визначення терміну обумовлена необхідністю розібратись в суб'єктах, які беруть участь, як в корупційних правопорушеннях, так і у антикорупційній діяльності.

О. Дрозд у своєму дослідженні «Державний службовець як суб'єкт трудового права» визначає, що державний службовець – це насамперед працівник, який виконує суспільно корисну роботу та є членом окремого трудового колективу [15].

На законодавчому рівні поняття «державний службовець» закріплено в Законі України «Про державну службу». Закон передбачає, що державний службовець – це громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби [38, с. 1].

Під час проведення дослідження виникла необхідність дослідити зміст поняття «публічно-управлінський механізм». Але для більш точного тлумачення даного поняття спершу потрібно визначити поняття «механізм» та «публічний механізм».

Великий тлумачний словник наводить таке визначення поняття механізм - пристрій, що передає або перетворює рух [5, с.67]. Таке визначення здебільшого

притаманне точним наукам та не розкриває необхідної нам суті даного визначення. Проте, економічні словники також поміж безлічі визначень пропонують і таке тлумачення визначення: механізм – сукупність процесів, прийомів, методів, підходів [16]. Тож, поняття у нашому дослідженні доцільно вживати термін «механізм» саме під кутом цілісної системи, що має сукупність процесів, прийомів, методів та підходів.

Термін «публічний» має своє коріння у латинській мові та визначає щось, що стосується суспільства чи народу. Це поняття виражає ідею загальної доступності, відкритості та взаємодії з широкою громадськістю. У використанні в сучасному контексті, термін "публічний" вказує на те, що щось призначено для взаємодії та користі для загальної громадськості, наголошуючи важливість відкритості, доступності та участі в суспільних процесах та подіях. [56]. Тож під поняттям публічний механізм слід розуміти – сукупність народних (суспільних) процесів, прийомів, методів та підходів.

Дослідивши етимологію та визначення складових поняття «публічно-управлінський механізм» необхідно отримати і його тлумачення. Радчук Т.М. у своїй статті «Класифікація механізмів публічного управління інноваційним розвитком економіки» визначає, що механізм публічного управління представляє собою комплекс засобів, що включає політичні, економічні, організаційні, мотиваційні та правові важелі впливу, спрямованих суб'єктом управління (органами публічної влади та місцевого самоврядування) на об'єкти управління [52, с.3].

Виходячи з результатів дослідження, слід здійснити узагальнення всіх визначень. Публічно-управлінські механізми – це сукупність засобів управлінського впливу суб'єктами управління на об'єкт управління задля реалізації покладених на державу повноважень.

Отже, під час аналізу наукових та офіційних тлумачень визначень, які безпосередньо стосуються теми кваліфікаційної роботи, було уточнено такі основні поняття: корупція, державний службовець, публічно-управлінські механізми. Слід зробити висновок, що на законодавчому рівні чітко визначені

такі поняття як «корупція» та «державний службовець», що робить процес антикорупційної діяльності простим і прозорим. Оскільки чітке визначення основних понять запорука точної кваліфікації дій та бездіяльності саме тих суб'єктів, яких стосуються норми антикорупційного законодавства. Точність в тлумаченні визначень виступає превентивним заходом антикорупційної діяльності, оскільки, коли посадові особи чітко розуміють, хто підпадає під відповідальність за вчинення корупційних правопорушень, та, що саме є корупцією, вони, здебільшого, будуть уникати такої поведінки.

1.3. Принципи та методи дослідження публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні

Будь-яке дослідження починається з визначення проблеми, що необхідно розробляти, визначення мети дослідження та окреслення завдань для її досягнення. Наукове дослідження завжди базується на загальнонаукових принципах та здійснюється за допомогою наукових методів.

Принцип є ключовим елементом, що визначає логічну структуру пізнання та становить основну ідею, що пронизує всю систему знань, наявну в певній області або предметній області. Це невід'ємна складова, що встановлює не лише зв'язки між конкретними фактами та теоріями, але й визначає ступінь субординації цього знання в контексті ширшого розуміння та концептуалізації. Принцип, в своєму сенсі, діє як центральний елемент, спрямований на визначення основних принципів, які визначають логіку та органічну єдність всієї системи знань у певній області, що сприяє глибшому розумінню та аналізу цього сфери чи предмету. [2]. В свою чергу, принципи наукового дослідження являють собою сукупність основних засад, на яких базується дане дослідження.

Під час проведення наукового дослідження проблеми публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні застосовувались такі загальні принципи: об'єктивності, історизму, принцип сходження від абстрактного до конкретного, термінологічний, системний.

Принцип об'єктивності встановлює, що дослідження має проводитися без упередженості та неупереджено. Особисті переконання не повинні впливати на об'єктивність проведення дослідження. Цей принцип використовувався впродовж всього процесу дослідження теми публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні [19].

Принцип історизму передбачає вивчення проблеми, враховуючи її історичне походження та етапи розвитку. Згідно з цим принципом соціальні явища визначаються систематичним, напрямленим і необоротним розвитком, прогресивними тенденціями та внутрішньою боротьбою протиріч на кожному конкретному етапі історії. Цей принцип прямо застосований під час дослідження історії розвитку антикорупційної політики в Україні [55].

Принцип сходження від абстрактного до конкретного передбачає рух від неповного, часткового та фрагментарного розуміння до більш повного, цілісного і всебічного знання. [14, с. 73]. Такий принцип працював під час уточнення основних понять дослідження, визначення суті та змісту антикорупційної політики.

Термінологічний принцип включає в себе аналіз історії термінів та з'ясування їхніх визначень, розробку або уточнення змісту та обсягу термінів, а також визначення взаємозв'язку та ієрархії між ними. Також вивчається роль термінів у понятійному апараті теорії, на основі якої ґрунтується дослідження. [22, с. 58]. Даний принцип чітко використовувався в процесі уточнення основних понять дослідження проблеми публічно-управлінських механізмів протидії корупції в системі публічного управління в Україні.

Принцип системності передбачає глибоке вивчення всіх аспектів об'єкта дослідження. Також є необхідним дослідження всіх зв'язків і взаємовідносин в комплексі [28]. На даному принципі базувалось все дослідження проблеми публічно-управлінських механізмів протидії корупції в системі публічного управління в Україні..

Якщо принципи – це засади, на яких базується дослідження, то методи це спосіб, яким провадять дане дослідження. Для проведення повного та точного

дослідження проблеми використовувались такі методи: порівняння, узагальнення, історичний метод, індуктивний метод, аналізу, синтез, порівняння.

Метод порівняння включає в себе порівняння двох окремих елементів для вивчення їхніх відмінностей та спільних характеристик. [24]. Даний метод засовувався під час дослідження історичного розвитку антикорупційної політики в Україні.

В свою чергу узагальнення –метод наукового дослідження включає в себе фіксацію загальних ознак та властивостей певного класу об'єктів, а також здійснення переходу від конкретного до загального та від менш загального до більш загального [12, с. 16]. Цей метод широко застосовувався під час проведення усього наукового дослідження проблеми публічно-управлінських механізмів протидії корупції в системі публічного управління в Україні.

Історичний метод використовується для проведення досліджень, які базуються на вивченні, аналізі та відображенні етапів формування та розвитку об'єкта дослідження у хронологічному порядку. В процесі використання даного методу можна виявити ключові аспекти проблеми та отримати більш детальні та обґрунтовані висновки, освітлюючи основні етапи еволюції досліджуваного предмету. В свою чергу порівняльно-історичний метод представляє собою комплекс засобів та процедур, які дозволяють встановлювати схожість та відмінність між вивченими історичними явищами шляхом їх порівняння. [9]. В основному, такий метод застосовувався під час вивчення історії розвитку антикорупційної політики в Україні та сутності, змісту та функцій антикорупційної політики.

Індуктивний метод - це метод дослідження, який включає в себе отримання ймовірних висновків про загальні зв'язки та властивості предметів і явищ на основі порівняння окремих емпіричних фактів. Це процес умовивіду, коли здійснюється перехід від конкретного до загального. [9]. Отже, суть методу полягає у проведенні дослідження від конкретного факту до загального визначення. Цей метод часто використовують під час проведення наукових

досліджень. За час вивчення проблеми, визначеної в магістерській роботі, даний метод застосовувався при аналізі теоретичних аспектів дослідження публічно-управлінських механізмів протидії корупції в системі публічного управління в Україні.

Також під час дослідження застосовувались методи аналізу та синтезу. Метод аналізу полягає в розгляді об'єкта дослідження шляхом розчленування його на окремі компоненти чи складові частини. Після цього проводиться детальне вивчення цих компонентів, не враховуючи їхніх взаємозв'язків та взаємовпливів. [10]. В свою чергу, метод синтезу представляє собою взаємодію та об'єднання різноманітних знань, що стосуються об'єкта, його компонентів та характеристик. Цей метод визначається можливістю відображення об'єкта як цілісної та взаємодіючої системи, процесу утворення (збирання, конструювання) інтегрованого об'єкта. В процесі використання даного методу здійснюється не лише комбінування фрагментарних знань, а й створення їх інтегрованого вигляду, що визначається як системний підхід до розуміння об'єкта дослідження [9]. Дані методи допомогли детально проаналізувати всі явища, що стосуються предмета дослідження впродовж написання всієї магістерської роботи.

Широко застосовуваним підходом у проведенні наукових досліджень є метод порівняльного аналізу. Визначений метод є загальноприйнятим засобом, що спрямованим на виявлення аналогій та відмінностей в структурі, властивостях та розвитку об'єктів, явищ та процесів, що становлять об'єкт дослідження. Його сутність полягає в системному порівнянні, спрямованому на встановлення спільних рис та відхилень між різними об'єктами або явищами, що дозволяє вченим розглядати та аналізувати різноманітні аспекти досліджуваних об'єктів для отримання глибшого розуміння їхньої природи та особливостей [9]. Цей метод використовувався під час дослідження структури та повноважень антикорупційних органів України. Метод порівняння надав можливість порівняти повноваження та функції антикорупційних органів.

Визначивши принципи та методи проведення дослідження публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні, маємо чітке розуміння, яким способом та якими методами провадити дослідження. Слід зазначити, що правильне та чітке визначення принципів та методів, на яких буде базуватись подальше дослідження, безпосередньо впливає на отримання позитивного об'єктивного висновку по визначеній проблемі.

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

2.1. Сутність, зміст та функції антикорупційної політики

В процесі дослідження публічно-управлінських механізмів протидії корупції в Україні постала необхідність визначити сутність, зміст та функції антикорупційної політики. Та для початку слід визначити, що являє собою політика в цілому.

У ХІХ ст. М. Вебер стверджував, що політика – це прагнення до участі у владі або до здійснення впливу на розподіл влади [8]. Однак з часом з'являється й інші погляди на тлумачення поняття «політика», оскільки сучасна політика перейшла від суті перерозподілу влади до задоволення потреб громадян.

Велика Українська енциклопедія наводить таке визначення «політики»: одна зі сфер людської діяльності, спрямована на реалізацією цілей та інтересів задля регулювання різнорівневих взаємин між суспільними групами, державами й народами [9]. Вважаю таке тлумачення таким, що достатньо розкриває поняття політики в нашому контексті.

Після визначення поняття «політика» слід розкрити поняття «антикорупційна політика», що безпосередньо стосується теми наукової роботи. Підчас опрацювання теоретичного матеріалу та нормативних актів було виявлено декілька основних визначень антикорупційної політики.

Велика Українська енциклопедія наводить таке визначення: «антикорупційна політика – це напрям узгоджених дій держави і суспільства щодо усунення (мінімізації) причин і умов, які породжують корупцію в різних сферах життя. Дієвий підхід полягає в системному і постійному запобіганні та протидії корупції з метою її зведення до незначного рівня й підтримки на такому рівні» [9].

Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції передбачає, що антикорупційна політика – заходи держави, згідно з основоположними принципами своєї правової системи, щодо розробки і здійснення або проведення ефективної скоординованої політики протидії корупції, яка сприяє участі суспільства і яка відображає принципи правопорядку, належного управління державними справами й державним майном, чесності й непідкупності, прозорості й відповідальності [57].

На офіційному рівні тлумачення поняття «антикорупційна політика» було надано Кабінетом Міністрів України в додатку до Розпорядження «Про схвалення Зasad антикорупційної політики» від 8 грудня 2009 р. N 1688-р. Даним додатком визначено, що антикорупційна політика – це комплекс правових, економічних, освітніх, виховних, організаційних та інших заходів, спрямованих на створення системи запобігання та протидії корупції і усунення причин її виникнення [51].

Спираючись на наведені вище визначення, робимо висновок, що сутність антикорупційної політики полягає в комплексі заходів, які впроваджує держава у всі сфери суспільного життя задля протидії та боротьби з корупцією.

Національне агентство з питань запобігання корупції, проаналізувавши ситуацію щодо корупції та результатів виконання попередньої антикорупційної стратегії, розробило Антикорупційну стратегію на 2021-2025 роки. В новій антикорупційній стратегії чітко визначено основні принципи антикорупційної політики на 2021-2025 роки. До цих принципів відносяться:

– оптимізація функцій держави та місцевого самоврядування, реалізація чого передусім передбачає: усунення дублювання повноважень різними органами; тимчасове припинення реалізації малоефективних повноважень, що супроводжуються високим рівнем корупції, до запровадження належних процедур, які мінімізуватимуть відповідні корупційні ризики;

усунення випадків реалізації одним і тим самим органом повноважень, поєднання яких створює додаткові корупційні ризики;

- цифрова трансформація реалізації повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, прозорість діяльності та відкриття даних як основа для мінімізації корупційних ризиків у їх діяльності;
- створення на противагу існуючим корупційним практикам більш зручних та законних способів задоволення потреб фізичних і юридичних осіб;
- забезпечення невідворотності юридичної відповідальності за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення, що створює додатковий стримувальний ефект для всіх суб'єктів правовідносин;
- формування суспільної нетерпимості до корупції, утвердження культури доброчесності та поваги до верховенства права. [42, п. 1.2].

В Антикорупційній стратегії на 2021-2025 роки передбачено, що наведені вище принципи мають враховуватися: під час розроблення та впровадження програмних документів Кабінету Міністрів України, інших органів державної влади з метою забезпечення ефективного запобігання корупції в усіх сферах державної політики; під час розроблення та впровадження антикорупційних програм публічних інституцій, зазначених у частині першій статті 19 Закону України «Про запобігання корупції» (далі - Закон), а також у діяльності органів місцевого самоврядування, під час розгляду і прийняття законів Верховною Радою України.

Основні функції державної антикорупційної політики розкривають соціальну значимість та її ціннісний напрямок. До функцій антикорупційної політики належать:

- інформативно-прогностична функція. Проявляється у збагаченні антикорупційної політики інформацією, яка необхідна для ефективної протидії корупції. Таке «збагачення» відбувається шляхом збору, обробки та оприлюдненні статистичних даних, щодо реального рівня корупції в певних регіонах та країні в цілому. Аналізують сфери суспільного життя, які є враженими корупцією. А на основі отриманих даних фахівці можуть

спрогнозувати темпи та сфери поширення корупції в окремих регіонах, і навіть, ступінь її впливу на суспільні інтереси;

– ідеологічно-виховна функція має на меті поширити серед всього суспільства загальноприйнятю ідею нетерпимості до будь-яких проявів корупції. Під час висвітлення загальної концепції нульової толерантності до корупції визначають правильні і загально зрозумілі шляхи, методи та форми антикорупційної діяльності. Проявляється дана функція у постійних інформаційних компаніях, направлених на формування психологічних установок нетерпимості до корупції, роз'яснення правових аспектів, що стосуються корупції. Та не менш важливим є проведення інформаційних компаній та заходів, які надаватимуть чіткий алгоритм дій в ситуаціях, коли особа стикається з корупцією. Метою цієї функції є подолання пасивної позиції суспільства до антикорупційної діяльності держави;

– запобіжно-регулятивна функція направлена на корегування відносин особи в суспільстві, а також відносин суспільства і держави у специфічній формі. Дана функція виражається у: розробці дієвих методів боротьби з корупцією; реалізації заходів щодо протидії та запобігання корупції; матеріально-технічному забезпеченні боротьби з корупцією; фінансуванні антикорупційної діяльності; реалізації комплексних цільових програм та антикорупційних заходів; аналізі антикорупційної діяльності та внесення необхідних ефективних коректив; реалізації патріотичного, морального та духовного виховання, що підвищить рівень правової свідомості громадян та позитивно вплине на процес викорінення корупції;

– організаційно-охоронна функція, насамперед, покликана забезпечити захист від неправомірних корупційних посягань на суспільні інтереси. Антикорупційна політика направлена на зменшення чинників, які несуть корупційні ризики не лише шляхом переконань та соціального осуду, а й, зокрема, застосовують силові методи. Такі методи застосовуються до осіб, які самовільне не хочуть припинити корупційні дії і тим самим приводять в дію цю функцію [1].

Визначивши функції антикорупційної політики в Україні, слід окреслити її основні цілі. Цілями антикорупційної політики є:

- створення системи запобігання корупційним проявам шляхом формування дієвих засад та принципів протидії корупції, що відповідатимуть актуальності;
- забезпечення доброчесності всіх гілок влади та створення дієвого механізму її забезпечення;
- ефективна робота досудових органів з виявлення та розслідування злочинів, що пов'язані з корупцією. Чітко визначене покарання відповідних правопорушників з конфіскацією майна чи коштів, отриманих незаконним шляхом;
- формування у суспільстві нульової толерантності до проявів корупції.

Визначивши функції та цілі антикорупційної політики, науковці виділяють вісім основних завдань антикорупційної політики:

- забезпечити розробку та впровадження національної антикорупційної стратегії, ґрунтуючись на аналізі достовірних даних щодо корупції та її обумовлюючих факторів. Здійснювати ефективний моніторинг та координацію виконання антикорупційної політики через незалежний спеціалізований орган з врахуванням участі представників громадянського суспільства;
- знизити вплив факторів, що сприяють корупції, на функціонування законодавчих органів та посилити участь громадськості в контролі за їх роботою;
- створити ефективні механізми протидії корупції, конфлікту інтересів та порушенням етичних стандартів серед осіб, уповноважених виконувати функції держави або місцевого самоврядування, а також забезпечити контроль за додержанням правил доброчесності. З цією метою передбачено створення Національного агентства з питань запобігання корупції;

- збільшити ефективність функціонування органів судової влади та кримінальної юстиції у розслідуванні осіб, винних у корупційних порушеннях, і забезпечити результативну роботу Національного антикорупційного бюро України;
- сприяти припиненню факторів, що сприяють корупції в сфері бізнесу та сприяти формуванню в сфері бізнесу відмови від толерантності до корупційних проявів;
- розширити можливості для отримання доступу до інформації, яка є важливою для суспільства;
- виховати у громадян ідею неприпустимості корупції та підвищити рівень довіри громадян до влади;
- забезпечити виконання рекомендацій міжнародних механізмів моніторингу антикорупційних заходів, включаючи Конвенцію ООН проти корупції, Групу держав проти корупції (GRECO), Антикорупційну мережу Організації економічної співпраці та розвитку для Східної Європи та Центральної Азії. Здійснювати імплементацію критеріїв у рамках виконання Плану дій з лібералізації візового режиму з Європейським Союзом та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами [1].

На підставі проаналізованих досліджень, робимо висновок, що антикорупційна політика являє собою цілеспрямовану діяльність держави з протидії та боротьби з корупцією у всіх сферах суспільного життя. Антикорупційна політика направлена на захист суспільних інтересів та забезпечення рівності всіх громадян в повноті обсягів прав та обов'язків. Перш за все антикорупційна політика засновується на нормах, зафіксованих у Конституції України, міжнародних договорах, що є ратифікованими Верховною радою України, Законах України та спеціальних підзаконних актів.

2.2 Структура та повноваження антикорупційних органів України

Усі антикорупційні органи України формують собою єдину систему державних органів, діяльність яких направлена на протидію та боротьбу з корупцією. До цієї складної системи належать: Національна рада з питань антикорупційної політики, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Державне бюро розслідувань, Вищий антикорупційний суд. Визначивши всі державні органи, що належать до антикорупційної системи необхідно розглянути їхню структуру та повноваження.

Указом Президента України від 14 жовтня 2014 року № 808/2014 було утворено Національну раду з питань антикорупційної політики, як консультативно-дорадчий орган при Президентові України. Цим самим Указом було затверджено й Положення про Національну раду з питань антикорупційної політики [48].

Національна рада з антикорупційної політики є консультативно-дорадчим органом, який надає рекомендації Президентові України у справах антикорупційної політики. Вона надає рекомендації щодо напрямів розвитку антикорупційної політики України. В своїй діяльності Національна рада з питань антикорупційної політики керується Конституцією та законами України, актами та дорученнями Президента України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства і відповідним положенням.

Відповідно до Положення про Національну раду з питань антикорупційної політики основними завданнями цього органу є:

- підготовка та подання Президентові України пропозицій щодо визначення, актуалізації та вдосконалення антикорупційної стратегії;
- здійснення системного аналізу стану запобігання і протидії корупції в Україні, ефективності реалізації антикорупційної стратегії, заходів, що вживаються для запобігання і протидії корупції;

- підготовка та надання Президентові України узгоджених пропозицій щодо поліпшення координації та взаємодії між суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері запобігання і протидії корупції;

- оцінка стану та сприяння реалізації рекомендацій Групи держав проти корупції (GRECO), Організації економічної співпраці і розвитку (OECD), інших провідних міжнародних організацій щодо запобігання і протидії корупції, підвищення ефективності міжнародного співробітництва України у цій сфері;

- сприяння науково-методичному забезпеченню з питань запобігання і протидії корупції [48, п. 3].

На основі покладених на Національну раду з питань антикорупційної політики завдань вона проводить відповідну свою діяльність, а саме:

- здійснює комплексну оцінку ситуації та тенденцій у галузі запобігання та протидії корупції в Україні, аналізує національне антикорупційне законодавство та оцінює заходи, спрямовані на його виконання.

- Проводить моніторинг та аналізує ефективність реалізації антикорупційної стратегії, вносить пропозиції щодо поліпшення взаємодії між органами, відповідальними за її впровадження.

- Бере участь у підготовці законопроектів у сфері запобігання та протидії корупції для подання Президентом України до розгляду Верховної Ради України.

- Розробляє пропозиції щодо законопроектів та інших нормативно-правових актів у галузі запобігання та протидії корупції.

- Бере участь у формуванні послань Президента України до громадян, щорічних та позачергових послань до Верховної Ради України щодо внутрішнього та зовнішнього становища України в плані реалізації антикорупційної політики.

- Організовує вивчення громадської думки з питань, які розглядає Національна рада, та забезпечує інформаційне висвітлення результатів своєї роботи у засобах масової інформації.

- Підтримує науково-методичне забезпечення в галузі запобігання та протидії корупції, проводить аналітичні дослідження та розробляє методичні рекомендації у цьому напрямку.

- Розробляє пропозиції щодо підвищення ефективності міжнародного співробітництва України у сфері запобігання та протидії корупції [48, п. 4].

У своїй діяльності Національна рада з питань антикорупційної політики взаємодіє з усіма гілками влади, правоохоронними органами, Радою національної безпеки і оборони України, громадськими об'єднаннями та іншими допоміжними органами і службами, що були створені Президентом України.

Під час виконання завдань, покладених на Національну раду з питань антикорупційної політики вона має право:

- Запитувати та отримувати у встановленому порядку від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, працівників підприємств, установ, інших організацій інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання завдань, покладених на Національну раду.

- Створювати робочі групи для розроблення та впровадження напрямків реалізації антикорупційної політики, включаючи підготовку проєктів нормативно-правових актів, та залучати до роботи в таких групах посадових і службових осіб органів державної влади, органів місцевого самоврядування, працівників підприємств, установ, інших організацій, а також вітчизняних та іноземних учених і фахівців, експертів міжнародних організацій та представників об'єднань громадян.

- Запрошувати на свої засідання керівників і представників правоохоронних та інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань, підприємств, установ, інших організацій, експертів, залучати їх до обговорення відповідних питань.

- Ініціювати проведення громадського обговорення проєктів законів, інших нормативно-правових актів з питань запобігання і протидії корупції.
- Брати участь у співпраці з міжнародними організаціями у сфері запобігання і протидії корупції.
- Організовувати та проводити конференції, круглі столи, наради з питань, віднесених до її компетенції. [48, п. 5].

До складу Національної ради з питань антикорупційної політики входять: Голова, який призначається Президентом України; виконавчий секретар, яким є за посадою Заступник Глави Адміністрації Президента України, до відання якого віднесено питання протидії корупції. Також до складу Національної ради з питань антикорупційної політики входять заступник Голови та інші члени, які беруть участь у її діяльності на громадських засадах. Персональний склад Національної рад затверджує Президент України.

Відповідно до пункту 10 Положення діяльність Національної ради з питань антикорупційної політики є відкритою і гласною. Проте за необхідності за рішенням Голови засідання може проводитись у закритому форматі.

Основою формою діяльності Національної ради з питань антикорупційної політики є засідання, які проводяться за потребою. Правомочним вважається засідання, на якому присутні більше половини від складу Національної ради. За результатами проведення засідання, за потреби складається протокол.

Наступним органом у системі антикорупційної діяльності держави є Національне антикорупційне бюро України. Національне антикорупційне бюро України – державний правоохоронний орган, і він є юридичною особою публічного права.

Стаття 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» розповідає, що Національне антикорупційне бюро України є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом. Основними завданнями бюро є попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних та інших кримінальних правопорушень, які входять до його компетенції, а також проведення заходів з запобігання вчиненню нових

порушень. Завданням Національного бюро є протидія корупційним та іншим кримінальним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також вжиття інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції [46, ст.1].

До принципів, які визначають дії Національного антикорупційного бюро України, належать: верховенство права; повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина; законність; безсторонність та справедливість; незалежність Національного бюро та його працівників; підконтрольність і підзвітність суспільству та визначеним законом державним органам; відкритість для демократичного цивільного контролю; політична нейтральність і позапартійність; взаємодія з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськими об'єднаннями.

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені високопосадовими особами уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.

Відповідно до статті 16 Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» на Національне антикорупційне бюро покладено такі обов'язки:

1) Виконання оперативно-розшукових заходів з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, які підпадають під юрисдикцію Національного бюро, а також у випадках, коли інші правоохоронні органи передають оперативно-розшукові справи.

2) Проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, що підпадають під компетенцію Національного бюро, а також досудового розслідування інших кримінальних правопорушень у випадках, передбачених законом.

3) Здійснення заходів щодо пошуку та арешту коштів та іншого майна, яке може бути конфісковане або спеціально конфісковане у кримінальних

правопорушеннях, що підпадають під юрисдикцію Національного бюро, а також виконання функцій зберігання арештованих коштів та майна.

4) Взаємодія з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами з метою виконання своїх повноважень.

5) Проведення інформаційно-аналітичної роботи з метою виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, які підпадають під юрисдикцію Національного бюро.

6) Забезпечення особистої безпеки працівників Національного бюро та інших осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві або мають стосунок до підслідних кримінальних правопорушень.

7) Забезпечення конфіденційної та добровільної співпраці з особами, які повідомляють про корупційні правопорушення.

8) Подання звітів про свою діяльність у порядку, визначеному законом, та інформування суспільства про результати своєї роботи.

9) Здійснення міжнародного співробітництва в межах своєї компетенції відповідно до законодавства України та міжнародних договорів України.

10) Проведення заходів щодо виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості, а також надсилання матеріалів Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі для вирішення питання щодо пред'явлення позову про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

11) Збір і надсилання Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі матеріалів для вирішення питання про пред'явлення позову про визнання недійсними угод у випадках, передбачених законодавством України [46, ст.16].

Виходячи з обов'язків, покладених на Національне антикорупційне бюро України, законодавець передбачив такі їх права:

1) ініціювати проведення оперативно-розшукових дій можна за дорученням начальника відповідного відділу Національного бюро. Дотримуючись встановлених законом процедур, здійснювати як відкриті, так і конфіденційні оперативно-розшукові заходи;

2) Згідно з вирішенням Директора Національного бюро, погодженим з прокурором, маємо можливість вимагати від інших правоохоронних органів проведення оперативно-розшукових справ та кримінальних проваджень. Це стосується як кримінальних правопорушень, що підпадають під юрисдикцію Національного бюро, так і інших, які не входять у його компетенцію, але можуть бути використані для запобігання, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, що підпадають під його юрисдикцію, або для виявлення необґрунтованих активів і збору доказів їхньої необґрунтованості;

3) за вирішенням керівника структурного підрозділу Національного бюро, маємо право вимагати та отримувати від інших правоохоронних та державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, та організацій інформацію у вказаному в запиті форматі та вигляді, необхідну для виконання завдань Національного бюро. Ця інформація включає в себе дані про майно, доходи, видатки, та фінансові зобов'язання осіб, що декларуються згідно з встановленими законом процедурами. Також в рамках цього запиту може бути вимагана інформація про використання коштів Державного бюджету України, а також розпорядження державним або комунальним майном.

Органи, яким надіслано дане запитання, повинні негайно, але не пізніше ніж за три робочі дні, надати відповідну інформацію. У випадку, якщо неможливо забезпечити інформацію, суб'єкт також повинен негайно повідомити Національне бюро у письмовій формі, надаючи обґрунтування причин. При необхідності Національне бюро може подовжити термін надання інформації на строк, не більший двох календарних днів, відповідаючи на відповідне звернення суб'єкта. Відмова надавати інформацію на запит Національного бюро, надання неправдивої інформації чи неповне її надання, а також порушення законом встановлених строків призводять до відповідальності відповідно до законодавства.

Національне бюро, згідно з законодавством, має прямий доступ, включаючи автоматизований, до інформаційних та довідкових систем, реєстрів і баз даних, які належать державним органам або органам місцевого

самоврядування. Крім того, воно користується засобами зв'язку та комунікацій, забезпеченими державою, включаючи урядові, а також мережами спеціального зв'язку та іншими технічними засобами.

Обробка такої інформації Національним бюро здійснюється з дотриманням законодавства про захист персональних даних, забезпечуючи конфіденційність, яка охороняється законом.⁴) знайомитися в державних органах, органах місцевого самоврядування із документами та іншими матеріальними носіями інформації, необхідними для попередження, виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Національного бюро, або виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості, у тому числі такими, що містять інформацію з обмеженим доступом;

5) На підставі рішення Директора Національного бюро або його заступника, що отримало затвердження від прокурора, уповноважені особи мають право отримувати від банків, депозитарних установ, фінансових і інших установ, а також від підприємств та організацій незалежно від їх форми власності інформацію, що стосується операцій, рахунків, вкладів, та правочинів фізичних та юридичних осіб, і яка є необхідною для виконання обов'язків Національного бюро. У випадку отримання інформації від банків, яка включає банківську таємницю, процедура здійснюється відповідно до положень Закону України "Про банки і банківську діяльність", враховуючи вимоги цього Закону. Щодо отримання інформації від Центрального депозитарію цінних паперів, Національного банку України та депозитарних установ, що міститься у системі депозитарного обліку цінних паперів, застосовуються правила та обсяги, встановлені Законом України "Про депозитарну систему України".

Суб'єкти, які були адресатами вказаного рішення, повинні невідкладно, проте не пізніше ніж протягом трьох робочих днів, надати відповідну інформацію. У випадку неможливості надання інформації у зазначений термін з обґрунтованих причин за зверненням відповідного суб'єкта, Національне бюро

може продовжити строк надання інформації на термін, що не перевищує двох календарних днів;

б) на підставі відповідного судового рішення, що визначає термін до 10 діб, здійснювати опечатування архівів, кас, приміщень (за винятком житлових приміщень) або інших сховищ, а також брати їх під охорону. Крім того, можливе вилучення предметів і документів відповідно до процедур, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України;

7) на засадах добровільності, включаючи укладення договорів, Національне бюро має можливість привласнювати кваліфікованих фахівців та експертів, в тому числі з іноземних країн, із різних установ, організацій, а також з контрольних і фінансових органів. Це здійснюється з метою забезпечення ефективного виконання завдань та повноважень, покладених на Національне бюро;

8) згідно із письмовим рішенням Директора Національного бюро чи його заступника, яке отримало погодження прокурора, можливо формувати спільні слідчі групи, в які входять оперативні та слідчі працівники;

9) засвідчуючи свою службову присутність за допомогою службового посвідчення, особа може вільно входити до державних органів, органів місцевого самоврядування та зони митного контролю. Крім того, відповідно до письмового доручення Директора Національного бюро чи його заступника, особа може безперешкодно проходити до військових частин та установ, а також пунктів пропуску через державний кордон України;

10) використовуючи транспортні засоби, що належать фізичним та юридичним особам (за винятком транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав і організацій, а також транспортних засобів спеціального призначення), можливо вирішення завдань, таких як проїзд до місця події, припинення кримінального правопорушення, переслідування та затримання осіб, підозрюваних у вчиненні цих правопорушень, а також доставлення до закладів охорони здоров'я осіб, що потребують негайної медичної допомоги, і ці збитки будуть відшкодовані;

11) надсилати державним органам та органам місцевого самоврядування обов'язкові до розгляду пропозиції та рекомендації стосовно усунення факторів та умов, які сприяють вчиненню кримінальних правопорушень, що підпадають під юрисдикцію Національного бюро. Одночасно, Національне бюро має право отримувати від зазначених органів протягом 30 днів інформацію про вирішення висунутих пропозицій та рекомендацій;

12) забезпечувати взаємодію з фізичними особами, включаючи умови договірних відносин, з дотриманням принципів добровільності та конфіденційності в цих взаємодіях. Також розглядати можливість матеріального та морального винагородження осіб, які надають допомогу в попередженні, виявленні, припиненні та розслідуванні кримінальних правопорушень.

Рахункова палата України відповідає за моніторинг ефективності використання коштів для визначених цілей;

13-1) представляти прокурору подання про направлення справи до суду з метою визнання недійсним правочину у випадках, передбачених законом, а також зберігати право бути залученим за власною заявою до таких справ у якості третьої сторони, яка не висуває самостійних вимог щодо предмета суперечки;

14) за метою оперативно-розшукової та слідчої діяльності формувати інформаційні та інформаційно-телекомунікаційні системи, а також здійснювати оперативний облік в межах обсягу та порядку, визначених чинним законодавством;

15) здійснювати зберігання, носіння та використання вогнепальної зброї і спеціальних засобів, а також застосовувати заходи фізичного впливу відповідно до вимог та порядку, визначених законодавством України "Про Національну поліцію";

16) у випадку конкретної загрози для життя та здоров'я осіб, які перебувають під нашим захистом, ми надаємо зброю, спеціальні засоби для

індивідуального захисту та інформуємо про наявність небезпеки відповідно до чинного законодавства;

17) установлювати юридичні зв'язки та співпрацювати з відповідальними органами іноземних держав та міжнародними організаціями у справах, пов'язаних із здійсненням оперативно-розшукової діяльності, проведенням досудового розслідування, виявленням необґрунтованих активів та збором доказів їх необґрунтованості, відповідно до внутрішніх законів та міжнародних угод України;

17-1) отримувати у формі висновку від органів прокуратури України та Міністерства юстиції України протягом трьох днів матеріали, які були отримані або передані в рамках процедур міжнародної правової допомоги та стосуються фінансових і корупційних правопорушень;

18) виконувати функцію представника держави у закордонних юрисдикційних органах під час розгляду справ щодо пошуку, арешту, конфіскації та повернення в Україну відповідного майна, а також забезпечувати захист прав та інтересів держави з питань, пов'язаних із виконанням обов'язків Національного бюро. Для досягнення цих цілей може залучати юридичних радників, включаючи іноземних, в разі необхідності;

19) висувати вимоги стосовно створення спеціальних умов (включаючи аспекти, такі як засекречення перебування, здійснення заходів безпеки та розташування в окремому приміщенні) у ізоляторах тимчасового тримання та установах попереднього ув'язнення для осіб, які співпрацюють із Національним бюро;

20) впроваджувати необхідне обладнання для здійснення Національним бюро заходів щодо вилучення інформації з транспортних телекомунікаційних мереж відповідно до встановленого Кримінальним процесуальним кодексом України [46, ст.17].

Слід зауважити, що Національне антикорупційне бюро України також має право тісного міжнародного співробітництва у своїй профільній діяльності,

відповідно до норм чинного законодавства, міжнародного права та міжнародним договорам ратифікованих Верховною Радою України.

Наступним органом в системі органів, діяльність яких спрямована на протидію та запобігання корупції, є Національне агентство з питань запобігання корупції. Статус, повноваження, права, обов'язки та інші основні засади діяльності Національного агентства з питань запобігання корупції визначені в розділі 2 Закону України «Про запобігання корупції».

Статтею 4 Закону «Про запобігання корупції» визначається, що Національне агентство з питань запобігання корупції є ключовим органом виконавчої влади, обладнаним особливим статусом, і відповідає за створення та впровадження державної антикорупційної стратегії.

До повноважень даного органу належать:

1) Здійснення аналізу:

оцінка ефективності заходів щодо запобігання та протидії корупції в Україні, оцінка діяльності державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії корупції;

аналіз статистичних даних, результатів досліджень та іншої інформації, пов'язаної із ситуацією щодо корупції;

2) створення концепцій Антикорупційної стратегії та національної антикорупційної програми для втілення завдань, визначених в Антикорупційній стратегії;

3) розробка та представлення Кабінетові Міністрів України проєкту національного звіту про виконання принципів антикорупційної політики відповідно до законодавчих вимог;

4) створення та втілення стратегій боротьби з корупцією, розробка законопроектів, що стосуються цих питань;

5) упорядкування та реалізація заходів щодо проведення наукових досліджень, спрямованих на аналіз ситуації з корупцією;

6-1) здійснення моніторингу та контролю за дотриманням законодавства в галузі етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфліктів інтересів у діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, а також рівноцінних їм осіб;

7) організація координації та забезпечення методичної підтримки для виявлення господарськими органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування корупційних ризиків у їхній діяльності, а також здійснення заходів щодо їх усунення, включаючи розробку та виконання антикорупційних програм;

7-1) здійснення контролю та перевірки декларацій осіб, які подають декларації згідно з встановленим законом порядком, а також зберігання та оприлюднення таких декларацій, проведення моніторингу способу життя осіб, які подають декларації, відповідно до цього Закону;

8-1) здійснення державного контролю в межах та відповідно до закону щодо дотримання встановлених законом обмежень у фінансуванні політичних партій, законного та цільового використання політичними партіями коштів, виділених з державного бюджету для фінансування їхньої уставної діяльності, своєчасності надання звітів партіями про їх майно, доходи, витрати та фінансові зобов'язання, звітів про надходження та використання коштів виборчих фондів на загальнодержавних та місцевих виборах, звітів про надходження та використання коштів фонду агітації з ініціативи проведення всеукраїнського референдуму, звітів про надходження та використання коштів фонду всеукраїнського референдуму, звітів про надходження та використання коштів фонду ініціативної групи, повнотою таких звітів, звіту зовнішнього незалежного фінансового аудиту діяльності партій, відповідністю їхнього оформлення встановленим вимогам, достовірністю включеної в них інформації;

8-2) ухвалення плану розподілу сум, які виділені з державного бюджету для фінансування уставної діяльності політичних партій, відповідно до чинного законодавства;

9) забезпечення функціонування Єдиного порталу повідомлень викривачів, а також Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, для їх ефективного ведення;

11) забезпечення методичної підтримки, координації у межах компетенції та проведення аналізу ефективності діяльності уповноважених підрозділів (або осіб) з управління питань запобігання та виявлення корупції;

12) узгодження антикорупційних програм державних установ, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування, а також розробка стандартної антикорупційної програми для юридичних осіб;

13) отримання та аналіз повідомлень, співпраця з особами, які розкривають порушення, активна участь у забезпеченні їхнього правового та іншого захисту, перевірка дотримання законодавства з питань захисту викривачів, видача вимог щодо усунення порушень трудових (включаючи звільнення, переведення, атестацію, зміну умов праці, відмову у призначенні на вищу посаду, зниження заробітної плати і т. д.) та інших прав викривачів, а також притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їхніх прав, пов'язаних із поданими повідомленнями;

14) організація навчань, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, а також посадових осіб місцевого самоврядування у питаннях, пов'язаних із запобіганням корупції (за винятком підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування);

15) надання рекомендаційних пояснень, методичної та консультаційної підтримки з питань використання законодавчих актів, що стосуються етичної поведінки, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності осіб, які виконують функції держави або місцевого самоврядування, та інших осіб, які є їм рівнозначними. Також включає в себе використання інших положень

даного Закону та відповідних нормативно-правових актів, а також забезпечення захисту осіб, які роблять викриття;

16) розповідь громадськості про заходи, які здійснює Національне агентство для запобігання корупції, та впровадження ініціатив, спрямованих на формування усвідомлення громадян і негативного ставлення до корупції;

17) залучення громадськості до участі у формуванні, впровадженні та контролі антикорупційної стратегії;

18) координація виконання міжнародних зобов'язань у галузі розробки та реалізації антикорупційної політики та співпраця з державними органами, неурядовими організаціями іноземних країн та міжнародними організаціями в рамках власної компетенції;

19) обмін інформацією з органами, що мають відповідну компетенцію, іноземних країн та міжнародними організаціями;

20) та інші повноваження, визначені законом [40, ст. 11].

Національне агентство з метою виконання покладених на нього повноважень має такі права:

– отримувати інформацію від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, а також від їх посадових осіб, громадян і їх об'єднань за письмовими запитами у встановленому законом порядку. Це стосується інформації, включаючи ту, яка є обмежено доступною, і необхідної для виконання завдань, покладених на Національне агентство;

– мати автоматизований доступ до інформаційно-телекомунікаційних та довідкових систем, реєстрів, банків даних, включаючи ті, що містять обмежену інформацію, які належать державним органам або органам місцевого самоврядування. Також використовувати засоби зв'язку і комунікацій, у тому числі державні та урядові, мережі спеціального зв'язку та інші технічні засоби;

– отримувати інформацію з відкритих баз даних, реєстрів іноземних держав, за умови внесення плати, якщо це передбачено для отримання відповідної інформації;

- залучати науковців, включаючи договірні угоди, та працівників державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування для виконання окремих робіт та вивчення певних питань;
- створювати комісії та робочі групи, організувати конференції, семінари і наради з питань запобігання і протидії корупції;
- приймати обов'язкові для виконання нормативно-правові акти відповідно до своєї компетенції;
- отримувати заяви про порушення вимог закону, проводити перевірки можливих фактів порушення вимог закону за власною ініціативою;
- перевіряти організації на предмет запобігання і виявлення корупції, зокрема, стосовно антикорупційних програм та каналів повідомлення про корупційні правопорушення;
- вносити приписи щодо порушень етичної поведінки, конфлікту інтересів та інших вимог, передбачених законом;
- отримувати пояснення з питань порушень вимог закону від усіх осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- ініціювати проведення службового розслідування та заходів притягнення до відповідальності осіб, винних у корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушеннях;
- складати протоколи про адміністративні правопорушення та застосовувати заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення;
- вносити приписи щодо усунення порушень законодавства та проведення службового розслідування[40, ст. 12].

Основною формою роботи Національного агентства є засідання, що проводяться не рідше одного разу на тиждень. Порядок денний засідань затверджує Національне агентство запобігання корупції. Слід зауважити, що

рішення Національного агентства приймаються більшістю голосів від його загального складу.

Спеціалізована антикорупційна прокуратура представляє собою невід'ємну частину системи органів, що здійснюють антикорупційну політику. Цей орган діє як автономний структурний підрозділ, входячи в склад Генеральної прокуратури України. Вона була утворена Наказом Генерального прокурора від 22 вересня 2015 року. В своїй діяльності Спеціалізована антикорупційна прокуратура керується: Конституцією України, Законами України «Про прокуратуру», «Про запобігання корупції», іншими актами законодавства України, міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, наказами Генерального прокурора, Регламентом Офісу Генерального прокурора, Положенням «Про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора», а також враховує практику застосування законодавства Верховним Судом, рішення Європейського суду з прав людини [34, п. 1.2].

Положенням «Про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора» передбачені наступні завдання та функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури:

- здійснення контролю за дотриманням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування кримінальних правопорушень Національним антикорупційним бюро України;
- виконання вимог закону при прийманні, реєстрації, розгляді та вирішенні заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, а також своєчасне внесення інформації до Єдиного реєстру досудових розслідувань;
- гарантування швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень Національним антикорупційним бюро України та оскарження незаконних судових рішень на етапі досудового розслідування і судового розгляду;
- запобігання незаконному притягненню осіб до кримінальної відповідальності та необґрунтованому застосуванню до них заходів

процесуального примусу, відповідно до вимог закону про невідворотність відповідальності за вчинене кримінальне правопорушення;

- забезпечення безкоштовної правової допомоги підозрюваним та обвинуваченим у випадках, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України;
- представлення публічного обвинувачення в суді у кримінальних провадженнях, розслідуваних Національним антикорупційним бюро України;
- відшкодування збитків, завданих кримінальними правопорушеннями, в межах своєї компетенції;
- застосування належної правової процедури до кожного учасника кримінального провадження;
- представлення інтересів держави в суді у випадках, передбачених Законом України «Про прокуратуру», у справах, пов'язаних з корупцією чи корупційними правопорушеннями, а також у справах, пов'язаних із визнанням необґрунтованих активів та їх конфіскацією на користь держави.[34, р. 3].

Узагальнивши всі завдання та функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, визначаємо, що до її основних повноважень належать:

- виконання контролю за дотриманням діючого законодавства під час проведення оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України;
- надання підтримки в розгляді справ, пов'язаних із корупційною діяльністю, та допомога в утриманні державного обвинувачення;
- захист інтересів громадян або держави в суді в тих випадках, які передбачені законом та пов'язані із корупційними правопорушеннями.

Наступним органом, який здійснює правоохоронну функцію з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, віднесених до його компетенції в системі антикорупційної діяльності є Державне бюро розслідувань.

В своїй діяльності Державне бюро розслідувань керується: Конституцією України; міжнародними договорами, що ратифіковані Верховною Радою України; Законом України «Про Державне бюро розслідувань» та іншими законами і нормативно-правовими актами.

Відповідно до чинного законодавства Державне бюро розслідувань в межах своєї компетенції та покладених на них завдань мають такі повноваження:

- брати участь у формуванні та реалізації державної політики у сфері протидії злочинності та вносити відповідні пропозиції на розгляд Кабінету Міністрів України;
- проводити інформаційно-аналітичні заходи для встановлення системних причин та умов проявів організованої злочинності та інших видів злочинності, протидію яким віднесено до компетенції Державного бюро розслідувань, та вживати заходів для їх усунення;
- припиняти і розкривати кримінальні правопорушення, розслідування яких віднесено до компетенції Державного бюро розслідувань;
- здійснювати оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності Державного бюро розслідувань, відповідно до закону;
- розшукувати осіб, які переховуються від слідства та суду за кримінальні правопорушення, розслідування яких віднесено до підслідності Державного бюро розслідувань;
- використовувати штатних та позаштатних працівників на підставах та в порядку, встановлених законом, з дотриманням умов добровільності та конфіденційності, і заохочувати осіб, які надають допомогу в запобіганні, виявленні, припиненні і розслідуванні кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності Державного бюро розслідувань;
- розробляти та затверджувати методичку розслідування окремих видів кримінальних правопорушень;

– вживати заходів щодо відшкодування завданих державі збитків і шкоди, забезпечувати можливості для конфіскації коштів та іншого майна, одержаного внаслідок вчинення кримінальних правопорушень, у порядку, визначеному законодавством;

– вживати заходів для виявлення необґрунтованих активів та збору доказів їх необґрунтованості у порядку та в межах компетенції, визначених законодавством;

– вживати заходів для повернення в Україну коштів та іншого майна, одержаних внаслідок вчинення кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності Державного бюро розслідувань;

– мати доступ як користувач до інформаційних систем органів державної влади визначених Кабінетом Міністрів України, самостійно створювати інформаційні системи та вести оперативний облік в обсязі і порядку, що визначаються завд [37, ст. 6].

Підслідність Державного бюро розслідувань визначається в Кримінальний процесуальний кодекс України. До його підслідності належать вищі посадові особи, правоохоронці, судді та особи, які вчинили військові кримінальні правопорушення, крім передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України.

Структура Державного бюро розслідування включає: центральний апарат, територіальні управління, спеціальні підрозділи, навчальні заклади та науково-дослідні установи. Спеціальними підрозділами є слідчі, оперативні підрозділи, підрозділи внутрішнього контролю та інші підрозділи.

Останнім органом в структурі антикорупційної діяльності держави є Вищий антикорупційний суд. Вищий антикорупційний суд є постійно діючим вищим спеціалізованим судом у системі судустрою України [36, ст.1].

Судді Вищого антикорупційного суду мають права та обов'язки, що передбачені Закон України «Про судоустрій і статус суддів». Даний закон також передбачає процедур призначення та звільнення суддів [50].

Правову основу діяльності Вищого антикорупційного суду становлять Конституція України, Закон України «Про судоустрій і статус суддів», Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» та інші закони України, чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України [36, ст. 2].

У відповідності до законодавства, Вищий антикорупційний суд виконує широкий спектр завдань. До його обов'язків належить проведення правосуддя відповідно до визначених законом принципів та процедур судочинства. Метою цього є захист осіб, суспільства та держави від корупційних та пов'язаних із ними кримінальних правопорушень. Суд також відповідає за судовий контроль за досудовим розслідуванням таких правопорушень, забезпеченням дотримання прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

Крім того, суд вирішує питання про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави у випадках, передбачених законом, у порядку цивільного судочинства. Також Вищий антикорупційний суд виконує функції правосуддя у справах про застосування санкції, передбаченої пунктом 1-1 частини першої статті 4 Закону України "Про санкції", у порядку адміністративного судочинства [36, ст. 3].

Вищий антикорупційний суду в процесі своєї діяльності:

- здійснення правосуддя як суду першої та апеляційної інстанції у кримінальних провадженнях, що підпадають під його юрисдикцію, відповідно до процесуального закону. Також, у випадках і порядку, визначених процесуальним законом, проведення судового контролю за забезпеченням прав, свобод та інтересів осіб у зазначених кримінальних провадженнях. Крім того, відсудження у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення на користь держави в порядку цивільного судочинства та розгляд справ про застосування санкцій, передбачених пунктом 1-1 частини першої статті 4 Закону України "Про санкції" у порядку адміністративного судочинства;

- вивчаючи та аналізуючи судову статистику, Вищий антикорупційний суд ретельно досліджує та узагальнює судову практику у

кримінальних та інших справах, які входять до його юрисдикції. За результатами цього аналізу суд надає інформацію Верховному Суду та робить пропозиції до висновків щодо проєктів законодавчих актів, які стосуються організації та діяльності Вищого антикорупційного суду. Також суд представляє свої пропозиції щодо спеціальних вимог до суддів цього суду та гарантій їх діяльності. Усі ці результати та пропозиції оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вищого антикорупційного суду для широкої громадськості[36, ст. 4].

Підсудність Вищого антикорупційного суду поширюється на всю територію України.

Детально дослідивши структуру антикорупційних органів України слід зробити висновок, що дана система є доволі розгалуженою. Вона налічує в собі шість окремих органів, які разом співпрацюють для виявлення, протидії та припинення протиправних корупційних дій. Умовно всю систему можна розділити на три групи.

В системі антикорупційної політики до першої групи належить дорадчий орган про Президенті України, що аналізує стан впровадження антикорупційних норм в діяльності публічних органів та надає консультації щодо розробки антикорупційної програми держави. У другій групі можна виділити органи, що займаються правоохоронною діяльністю, а саме виявленням, розслідуванням та припиненням злочинів пов'язаних з корупцією. До третьої групи, слід віднести органи, що займаються наглядом за дотриманням законності під час провадження діяльності органами досудового розслідування та Вищій антикорупційний суд, що здійснює у кримінальних та інших провадженнях, віднесених до його підсудності.

Тож, виходячи з викладеного робимо висновок, що на даний момент державою створено всі необхідні структури, на які покладена функція антикорупційної діяльності. Законодавчо визначено правовий статус всіх установ, їй функцій, повноваження, права, структуру та завдання.

2.3. Становлення та розвиток антикорупційних механізмів в Україні

Активний розвиток антикорупційних механізмів в Україні прийшовся на кінець 2014 року. Саме після Революції гідності в Україні розпочалась антикорупційна реформа, під час якої було затверджено антикорупційне законодавство та створення на його засадах антикорупційних органів.

В цілому під механізмами антикорупційної політики розуміється сукупність нормативно-правової бази, що регулює процес боротьби з корупцією, спеціальні державні органи, що здійснюють антикорупційну діяльність та безпосередньо методи, які використовують уповноважені органи в процесі цієї боротьби.

Досліджуючи публічно-управлінські механізми антикорупційної діяльності, було визначено, що антикорупційна діяльність регулюється такими нормативно-правовими актами: Конституцією України, Законом «Про запобігання корупції», Законом України «Про Державне бюро розслідувань», Законом України «Про Вищий антикорупційний суд», Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України», Кримінальним Кодексом України та іншими нормативно законами та підзаконними актами. Важливим нормативним документом, який створений для уточнення конкретних способів подолання процесу корупції в Україні, є Державна антикорупційна програма на 2023-2025 роки.

У дослідженні даного питання було виявлено, що в нашій державі існує велика розгалужена система державних органів, діяльність якої направлена на протидію корупції у державних органах і органах місцевого самоврядування.

А що стосується механізмів та методів, які використовує публічна влада для запобігання та протидії корупції, то до основних механізмів запобігання корупції, що сприяють зниженню корупційних проявів та борються й нею в цілому, відносяться:

- забезпечення патріотичного виховання, починаючи з дошкільного закладу освіти;

- забезпечення фінансового моніторингу рівня життя посадових осіб та осіб, наділених адміністративно-розпорядчими функціями;
- формування єдиної державної політики у сфері запобігання корупції з формуванням системної діяльності всіх антикорупційних органів в Україні;
- забезпечення жорсткої кадрової політики щодо формування кадрового складу системи публічної служби, яка б гарантувала кадрову безпеку системи публічного управління;
- формування системної діяльності громадянського суспільства з органами влади та бізнесом [31, ст. 25].

При реалізації механізмів антикорупційної діяльності застосовують спеціальні методи боротьби з корупційними проявами. Методи, що застосовують під час антикорупційної діяльності можна розділити на превентивні та каральні методи. Пропоную виділити окремо, так звані методи нагляду та контролю.

Превентивними методами є ті методи, за допомогою яких держава створює такі умови в законодавстві чи в системі державної влади, економіки, бізнесу, при яких корупційні ризики знижуються до мінімуму, або корупція взагалі є неможливою. Розділ 4 Закону України «Про запобігання корупції» передбачає такі превентивні антикорупційні методи:

- обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища;
- обмеження щодо одержання подарунків;
- запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними;
- обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності;
- обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування;

– обмеження спільної роботи близьких осіб [40].

Також до превентивних методів слід віднести обов'язкове щорічне декларування доходів посадовими особами. Такий метод надає можливості виявлення незаконного збагачення, оскільки суб'єкти декларування проходять перевірку, і, якщо виникають сумніви, вони потрапляють в поле зору правоохоронних органів.

В свою чергу, каральні методи направлені на те, щоб всі учасники корупційної діяльності невідворотно отримували покарання співмірне своїм діям. А подекуди виникає необхідність, щоб покарання було дуже серйозним. В цей момент каральні методи будуть виконувати превентивну функцію для інших посадових осіб. Каральні методи антикорупційної діяльності проявляються в застосуванні до правопорушника адміністративної, кримінальної та дисциплінарної відповідальності. Слід зазначити, що кожний окремий вид відповідальності визначається рядом нормативно-правових актів. Ключовою відмінністю у відповідальності осіб за корупційні та за пов'язані з корупцією правопорушення полягає в тому, що за вчинення корупційного правопорушення не може наставати адміністративна відповідальність.

Кримінальна відповідальність передбачається за вчинення корупційних правопорушень. Кримінальний Кодекс України передбачає сувору юридичну відповідальність за вчинення корупційних злочинів.

Адміністративна відповідальність настає за правопорушення, що є пов'язаними з корупцією. Главою 13-А Кодексу України про Адміністративні правопорушення виділено всі адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. Проаналізувавши санкції статей глави 13-А Кодексу України про Адміністративні правопорушення, робимо висновок, що всі правопорушення пов'язані з корупцією, підлягають застосуванню адміністративного стягнення у вигляді штрафу.

Слід зазначити, що дисциплінарна відповідальність застосовується, як до корупційних, так і до пов'язаних з корупцією правопорушень. До

дисциплінарних стягнень належать: зауваження, догана, попередження про неповну службову відповідність; звільнення з посади державної служби.

Проаналізувавши становлення та розвиток антикорупційних механізмів в Україні, можемо зробити висновок, що система антикорупційної діяльності зароджувалась ще з початку здобуття незалежності Україною. Проте свого найактивнішого розвитку антикорупційна діяльність отримала після Революції гідності в 2014 році.

Для ефектної боротьби з корупцією в Україні на всіх рівнях суспільного життя було запроваджено велику розгалужену систему антикорупційної діяльності. Вона включає в себе, по-перше антикорупційне законодавство, що створено на основі аналізу причин та умов виникнення корупції в Україні. По-друге, різнорівневу структуру державних органів, діяльність яких направлена на реалізацію антикорупційного законодавства та виявлення, припинення та протидію корупційним правопорушенням і пов'язаними з корупцією правопорушення. Та, по-третє, передбачену законодавством діяльність громадських організацій, що здійснюють нагляд, контроль за діяльністю державних органів задля виявлення та запобігання корупції. Реалізація антикорупційної діяльності здійснюється за допомогою методів, які визначені антикорупційним законодавством.

РОЗДІЛ 3

ОПТИМІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

3.1 Участь громадськості у запобіганні корупції в органах публічного управління в Україні

В процесі розвитку свідомого громадського суспільства, що призвело до більшої зацікавленості в процесах публічного управління, виникла необхідність делегувати проведення зовнішнього контролю за діяльністю державних органів громадським організаціям. Така діяльність отримала назву «громадський контроль».

На цей час законодавець, ще не затвердив офіційне тлумачення поняття «громадський контроль». Проте у сучасній науковій літературі сформовано декілька підходів до визначення сутності та основних параметрів громадського контролю над органами влади. Найбільш поширеним є твердження, що громадський контроль представляє собою широкий спектр дій, в основному виконуваних інститутами громадянського суспільства та окремими громадянами. Його головною метою є перевірка відповідності дій органів публічної влади нормам законодавства та вживання заходів для коригування виявлених відхилень в їхній роботі. [30, с. 67-71].

Громадський контроль за своїм змістом є видом здійснення зовнішнього контролю за діяльністю державних органів та органів місцевого самоврядування. Закон України про «Про запобігання корупції» визначає, що громадяни мають право брати участь в антикорупційній діяльності. Стаття 21 Закону України «Про запобігання корупції» визначає права громадських об'єднань, їх членів або уповноважених представників, а також окремих громадян в діяльності щодо запобігання корупції. До них належать такі права:

- повідомляти про виявлені випадки вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції, Національному агентству, керівництву або іншим представникам органу, підприємства, установи чи організації, в яких відбулися ці правопорушення або у працівників яких виявлено конфлікт інтересів, а також інформувати громадськість;
- запитувати та отримувати від державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування інформацію щодо заходів, спрямованих на запобігання корупції, відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації";
- здійснювати, або замовляти громадську антикорупційну експертизу нормативно-правових актів та проєктів нормативно-правових актів, подавати пропозиції до відповідних органів на основі результатів експертизи, отримувати інформацію від відповідних органів щодо врахування поданих пропозицій;
- брати участь у парламентських слуханнях та інших заходах з питань запобігання корупції;
- вносити пропозиції суб'єктам права законодавчої ініціативи щодо вдосконалення законодавчого регулювання відносин, пов'язаних із запобіганням корупції;
- проводити або замовляти проведення досліджень, включаючи наукові та соціологічні, з питань запобігання корупції;
- організовувати заходи інформування громадськості з питань запобігання корупції;
- Здійснювати громадський контроль за дотриманням законів у сфері запобігання корупції, використовуючи при цьому форми контролю, які не суперечать законодавству;
- здійснювати інші заходи, не заборонені законом, щодо запобігання корупції [40].

Проаналізувавши права громадських об'єднань, їх членів або уповноважених представників, а також окремих громадян в діяльності щодо запобігання корупції, робимо висновок, що вони мають право здійснювати громадський контроль в таких формах: запит, громадська експертиза, законодавча ініціатива та в інших формах, що не суперечать чинному законодавству.

До форм проведення громадського контролю, що не суперечить чинному законодавству, можна віднести сучасний метод контролю через мережу Інтернет. Під час такого контролю громадяни мають можливість:

- перевіряти офіційні інтернет-сторінки державних органів, органів місцевого самоврядування та інших організацій;

- ознайомлюватись з публічними закупівлями, які оголошують державні органи, органи місцевого самоврядування та інші суб'єкти, що керуються Законом України «Про публічні закупівлі». Безпосередньо ознайомлюватися з тендерною документацією, розрахунками, документами до закупівель та договорами, що укладаються за результатами цих закупівель;

- ознайомлюватись зі звітами щодо діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, що публікуються у відкритому доступі у мережі Інтернет.

Громадські організації в процесі перевірки інтернет-сторінки державних органів мають можливість ознайомитись з публічною інформацією, що розміщена на ньому, у тому числі з розпорядчими документами, якими керується державний орган в процесі своєї діяльності. Наступною вагомою інформацією для антикорупційної діяльності, що можна отримати на офіційних інтернет-ресурсах, є вакансії на посади державних службовців, результати проведення конкурсів на зайняття вакансії та вимоги до кандидатів. Проводячи таке дослідження офіційних інтернет-сторінок, громадськість має можливість контролювати та впливати на діяльність державних органів з метою додержання принципу законності.

Особливо активною громадськістю стала у контролі за проведенням публічних закупівель саме під час початку повномасштабної війни у 2022 році. Вся необхідна інформація для проведення громадського контролю розміщується на сайті Держзакупівлі онлайн та ProZorro. До інформації, яку громадяни мають змогу там отримати, належить: назву органу, що проводить закупівлю; очікувану вартість закупівлі; вимоги до учасників та предмета закупівлі; строки проведення закупівель та торгів; терміни поставки та виконання договору; договори та іншу документацію, що укладають після проведення закупівлі.

Громадські організації, волонтери, журналісти та просто небайдужі громадяни зрозуміли, що лише пильний контроль за проведенням публічних закупівель надасть можливість мінімізувати корупційні прояви в органах державної влади та в органах місцевого самоврядування. На перший погляд, публічні закупівлі складний та незрозумілий процес для пересічних громадян, проте вже зараз громадськість знайшла перший дієвий спосіб контролювати процеси закупівель. Таким способом є порівняння ринкової вартості товару або послуги, що закуповуються, і фактичної, за якою владні органи збираються провести закупівлю. Але для контролю за діяльністю державних органів, з метою протидії корупції, суб'єкти, що здійснюють такий контроль мають змогу перевіряти тендерну документацію закупівель для: уникнення положень, які є дискримінуючими й не дають висувати умови нікому окрім необхідних постачальників; терміни виконання, які є неосяжними та нереальними; ціну закупівель, що може бути перевищеною.

Слід звернути увагу, що доцільним зі сторони громадськості звертати увагу на закупівлі, які проводять без використання електронної системи. В таких закупівлях можуть критися корупційні прояви через штучне дробіння предмета закупівель на декілька невеликих закупівель з метою зниження вартості однієї закупки. Таке дробіння призводить до уникнення проведення відкритих торгів, що передбачає відсутність конкуренції.

Перейдемо до наступного методу, що чітко не передбачений в чинному законодавстві, але не суперечить йому. Ним є ознайомлення зі звітами щодо діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, що публікуються у відкритому доступі у мережі Інтернет. Державні органи публікують звіти про свою діяльність задля виконання Закону України «Про доступ до публічної інформації». В свою чергу, громадські об'єднання, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни мають право ознайомлюватись з опублікованими звітами, задля контролю діяльності державних органів у інтересах громадського суспільства.

За результатами проведення громадського контролю можуть бути встановлені факти корупційних правопорушень або порушень, пов'язаних з корупцією. В такому разі відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» громадські об'єднання, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни мають право повідомити в уповноважені органи про такі факти. Даний закон також визначає, що державні органи, органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, юридичні особи публічного права та юридичні особи, зобов'язані забезпечити функціонування внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону [40]. Тож, для здійснення повідомлення уповноважених державних органів громадяни, що здійснювали громадський контроль, можуть знайти всю необхідну інформацію на офіційних інтернет-сторінках всіх державних органів.

Слід зазначити, що Закон України «Про запобігання корупції» передбачає анонімне повідомлення про відомі факти корупційних правопорушень або пов'язаних з корупцією.

Отже, громадський контроль, як складова антикорупційної політики, охоплює всі сфери діяльності держави. А, зважаючи на те, скільки форм проведення громадського контролю передбачає законодавець, його цінність, як суспільно важливої діяльності, важко переоцінити. Саме він є запорукою

якісного виконання державною покладених на неї завдань. Тож завдяки активній діяльності громадян та громадських організацій налагодиться якісна система зовнішнього контролю над державним апаратом та мінімізуються корупційні ризики під час виконання державними службовцями покладених на них посадових обов'язків.

Однак, слід зауважити, що наразі є потреба більш точного законодавчого закріплення норм і правил проведення всіх видів такого контролю. Адже, наразі такі поняття як громадський контроль, громадські ради, громадська експертиза регулюються постановами Кабінету Міністрів України та наказами центральних органів виконавчої влади. А такі норми є рекомендованими, а не обов'язковими до виконання для місцевого самоврядування.

3.2 Перспективи та основні фактори оптимізації антикорупційної політики в Україні

Ще у 2014 році український народ обрав для себе шлях євроінтеграції. Згодом таке рішення було закріплено в преамбулі Конституції України. За для досягнення поставленої мети наша держава повинна подолати широко розвинене явище «корупція».

В ході дослідження було встановлено історичні етапи боротьби з корупцією на державному рівні та органи, що були спеціально створені для її проведення. Проте, навіть маючи розгалужену систему спеціалізованих державних органів та значну нормативну урегульованість антикорупційної діяльності, Україна все ж посідає 116 місце в всесвітньому Індексі сприйняття корупції [21].

Тому наразі є нагальна необхідність висвітлити основні фактори та перспективи оптимізації антикорупційної політики.

У Державній антикорупційній програмі на 2023-2025 роки було визначено основні проблеми, які заважають боротьбі з корупцією на всіх рівнях

суспільного життя. До основних сфер, де слід провести оптимізацію для підвищення ефективності системи запобігання і протидії корупції, відносять:

- формування та реалізація державної антикорупційної політики;
- формування негативного ставлення до корупції;
- врегулювання конфлікту інтересів, дотримання загальних обмежень та заборон, правил етичної поведінки;
- здійснення заходів фінансового контролю;
- забезпечення доброчесності політичних партій та виборчих кампаній;
- захист викривачів корупції [42].

Всі визначені вище проблеми можливо подолати лише за допомогою публічно-управлінських механізмів. Тож слід окремо детально розглянути кожен із проблем та визначити основні фактори її подолання.

Першою слід висвітлити проблему недостатньої обґрунтованості впровадженої антикорупційної політики. Така ситуація складається через недостатню кількість досліджень, що висвітлюють зони з високими корупційними ризиками й динаміку боротьби з ними. Щоб розв'язувати дану проблему, слід уніфікувати систему збору, обробки та узагальнення статистичних даних у сфері антикорупційної діяльності. Та необхідно розширити зону соціальних досліджень, щоб виявити усі сфери суспільного життя з корупційними проявами.

Основною проблемою в антикорупційній політиці є недосконалість чинного законодавства, що регулює сферу запобігання та протидії корупції. До недосконалостей законодавства слід віднести: відсутність чітко законодавчо визначеного алгоритму запобігання та протидії корупції; недостатню обґрунтованість антикорупційної політики; безсистемність змін, які вносять в антикорупційне законодавство.

Попри те, що Україна почала шлях активно боротьби з корупцією ще у 2014 році, чинне законодавство досі залишається недосконалим. Недостатньо законодавчо закріплена автономія посадових осіб або підрозділів, під час

здійснення роботи по запобіганню корупції, знижує ефективність антикорупційних заходів. Для подолання цієї проблеми законодавець має розробити механізм реалізації владних повноважень посадовими особами, під час здійснення своїх повноважень в антикорупційній сфері.

Проте, через постійне внесення змін до нормативно-правових актів, що регулюють антикорупційну діяльність, виникає інша не менш глобальна проблема. Чинне законодавство у сфері антикорупційної діяльності часто зазнає часткових безсистемних змін. Вони призводять до низької якості нормативно-правових актів та зменшують їхню ефективність. У подальшій перспективі, для розв'язання даної проблеми, є доцільним:

- застосування міжнародного досвіду у формування, координації, моніторингу та оцінці публічної політики;
- вивчення й аналіз причин і умов виникнення корупції та дослідження реальної ситуації у відповідній сфері життя;
- проведення експертиз нормативно-правових актів Національним агентством з питань запобігання корупції та громадськими організаціями.

Суттєвою проблемою, що заважає викорінення корупції в Україні, є нерозуміння її сутності та того, які дії відносять до неї. У суспільстві існує стале твердження, що корупція, в цілому, є негативним соціальним явищем, яке слід викорінювати. А з іншого боку громадяни для задоволення соціальних потреб не нехтують корупційними складовими. Для коригування таких уявлень в суспільстві держава має проводити чітку та зрозумілу інформаційну кампанію. Така інформаційна кампанія повинна мати постійний характер. Під час просвітницької діяльності слід виховувати у громадян нульову толерантність до корупції шляхом проведення навчальних заходів, конференцій, інформаційних проєктів на телебаченні та в мережі Інтернет.

Наступна проблема, що полягає у відсутності вільного доступу громадян до різного роду соціальних благ, тісно пов'язана з попередньою. Деяка частина населених пунктів України не має своїх органів надання адміністративних послуг. В такій ситуації корупція виступає більш легким, а іноді і єдиним,

способом задоволення своїх потреб. Ключем до розв'язання глобальної проблеми є прийняття управлінських рішень про надання зручного доступу громадянам до необхідних їм соціальних благ, гарантованих державою. Україна вже почала шлях до надання повного доступу громадян до адміністративних послуг через офіційний застосунок Дія. Але така реформа є недосконалою і потребує подальшого покращення.

Під час дослідження в рамках магістерської роботи було з'ясовано, що діяльність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, має високі корупційні ризики. Такі ризики часто проявляються в конфлікті інтересів, недотриманні загальних обмежень та заборон, правил етичної поведінки.

Законодавством України передбачені чіткі механізми уникнення конфліктів інтересів в процесі професійної діяльності державними службовцями. Але попри законодавче врегулювання даної проблеми, на практиці звернення до Національного агентства з питань запобігання корупції мають тривалий термін розгляду. А іноді взагалі не містять конкретного вирішення тієї чи іншої проблеми. Тож, для оптимізації процесів запобігання конфліктів інтересів слід провести удосконалення роботи відділів Національного агентства з питань запобігання корупції, що відповідають за роз'яснення і вирішення таких спірних ситуацій.

Порушення правил етичної поведінки та недотримання загальних обмежень, що покладені на посадових осіб, мають бути виявлені та зупинені відповідними органами. Але для уникнення порушення чинного законодавства у даній сфері слід проводити інформаційно-роз'яснювальну діяльність у колективах державних органів та органів місцевого самоврядування. Та запровадити дієвий внутрішній та зовнішній контроль за діяльністю саме посадових осіб, а не організацій в цілому.

Як свідчить практика, з початку повномасштабного вторгнення, вчинення корупційних правопорушень у сфері публічних закупівель є значною проблемою України. Публічні службовці, маючи доступ до державних

закупівель, мають змогу отримати неправомірну вигоду через порушення процедур проведення закупівель.

Під час розгляду наукових досліджень, присвячених аналізу проблем державних закупівель, виявили залежність ефективності проведення держзакупівель від кількості зайнятих фахівців у цій сфері, рівня їх освіченості, підготовки, кваліфікації та правової культури. Не менш значущим є і рівень матеріального забезпечення фахівців, що відповідають за процес публічних закупівель.

Виходячи з вище викладеного, до методів боротьби з проявами корупції серед державних службовців, що зайняті у сфері державних закупівель, відносять:

- ретельна перевірка анкетних даних, біографії та відгуків з попереднього місця роботи;
- проведення психологічного тестування, кандидатів на зайняття посади, що безпосередньо дотична до процесу публічних закупівель. Таке тестування допоможе виявити потенційну схильність особи до незаконного збагачення під час своєї службової діяльності;
- ефективна фінансова мотивація. Європейський досвід показує, що є ефективним надання підвищеної заробітної державним службовцям, що працюють у сфері державних закупівель. Таке заохочення є нібито відзнакою за добросовісність і підвищує престиж займаної посади;
- зміна співробітників, що займаються проведенням публічних закупівель. Така тактика надасть можливість руйнування вже встановлених корупційних зв'язків між державними службовцями та підрядниками;
- проведення антикорупційних експертиз документів, дозволить виявляти невідповідності в документаціях до закупівель, які можуть створити умови для виникнення корупційних відносин, і вироблення пропозицій щодо їх усунення [27].

До методів боротьби з корупцією під час проведення державних закупівель також слід відносити й проведення навчань та тренінгів, які будуть

підвищувати рівень самосвідомості державних службовців. За допомогою таких заходів в колективі, в цілому, буде поступово формуватися нульова толерантність до будь-кого прояву корупції.

Для ефективної протидії корупції законодавчо було закріплено проведення декларування доходів посадовими особами державних органів і органів місцевого самоврядування. Згодом у 2016 році задля ефективності й зручності декларування було запроваджено через електронну систему декларування. Для цього було розроблено та запроваджено систему подачі, збору та обробки декларацій. Проте, наразі практика свідчить про суттєві недоліки у даній системі, що призводять до зниження ефективності цих методів виявлення та попередження корупції.

Для покращення функціонування системи декларування пропонуємо внести деякі зміни до неї:

- на державному рівні встановити високі оклади для працівників державних органів та органів місцевого самоврядування. Високий рівень заробітних плат усуне проблему поганого матеріального забезпечення посадових осіб. Це в свою чергу знизить інтерес до корупційних проявів;

- посилити контроль за декларантами, що займають високі посади на державній службі. Особи, що займають вищі та найвищі посади у державних органах та органах місцевого самоврядування, можуть найбільше піддаватись корупційним ризикам. Тому контроль за їхніми доходами та майном має бути підсиленим;

- забезпечити невідворотність покарання за порушення антикорупційного законодавства. Усі без виключення уповноважені особи мають нести адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до чинного законодавства;

- посилити громадський контроль у сфері декларування. Громадяни та громадські організації часто виявляють можливі факти незаконного збагачення у посадових осіб. Тому слід розробити реальний механізм реакцій

на повідомлення громадськості про виявлені в декларації факти незаконного збагачення.

Забезпечення доброчесності політичних партій та виборчих кампаній має на увазі розробити прозорий процес створення, діяльності, закриття та фінансування політичних партій. Слід розробити механізм подачі звітів про фінансові надходження та витрати політичних партій. Та встановити контроль за тим, щоб політичні партії не піддавались впливу з боку певних зацікавлених осіб.

Наразі в суспільстві вбачається підйом громадянської свідомості. Громадськість активно слідкує за діяльністю державних органів та посадових осіб. Такий контроль часто призводить до успішного виявлення корупції. Далі такі громадяни мають звернутись до уповноважених органів і повідомити про відомі їм факти корупції й отримують статус викривача. Закон України передбачає, що викривач – це фізична особа, яка за наявності переконання, що інформація є достовірною, повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень цього Закону, вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням нею служби чи навчання або її участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання [Закону України «Про запобігання корупції»].

Але, на жаль, наразі виникають деякі проблеми реалізації даного механізму протидії корупції. До таких проблем з викривачами належать:

- недостатня обізнаність громадян щодо механізмів повідомлення про наявні факти корупції;
- невисокий рівень поваги до викривачів серед суспільства;
- низький рівень освіченості уповноважених осіб, що займаються перевіркою повідомлень про вчинення корупції;
- належно не закріплений захист викривачів.

Саме за допомогою публічно-управлінських механізмів слід подолати визначені проблеми. По-перше, слід нормативно визначити чіткі кроки розгляду та реакції на повідомлення від викривачів. Закріпивши визначені норми, слід провести навчання відповідних посадових осіб, обов'язком яких є перевірка та реакція на повідомлення про факти корупції.

По-друге, необхідно створити дієві канали передачі інформації викривачами та закріпити механізми захисту викривачів. Наразі в Україні вже запроваджено гарячу лінію та електронну адресу, на яку можна повідомити про наявні факти корупції. Але пропоную ще додати можливість повідомляти про виявлену корупцію через електронні ресурси й додаток Дія.

Щодо гарантій безпеки викривачів розділ 8 Закон України «Про запобігання корупції» визначає всі права та обов'язки викривача. Та передбачає, які гарантії захисту надаються викривачу. Але наразі ще повністю не розроблено дієвий механізм впровадження відповідних гарантій. Тому є необхідність провести оптимізацію роботи антикорупційної системи та виробити механізм з автономним прийняттям рішень уповноваженими особами.

В результаті дослідження було встановлено, що антикорупційне законодавство України вже містить всі ключові засади боротьби й протидії корупції. Але існують реальні прогалини в розроблені дієвих алгоритмів реалізації норм відповідного законодавства.

Проаналізувавши ключові проблеми, що виникають в системі антикорупційної діяльності, було виявлено ряд управлінських прогалин. Дані прогалини можливо виправити шляхом:

- проведення аналізу механізмів отримання, опрацювання та реагування на повідомлення про вчинення корупційних правопорушень;
- підвищення рівня професійних знань посадових осіб, діяльність яких пов'язана з запобіганням та протидією корупції;
- систематизації антикорупційного законодавства;

- застосування практики розвинених держав у процесі боротьби та протидії корупції;
- створення освітніх програм щодо виховання негативного ставлення суспільства до корупції. Висвітлення позитивного образу викривачів у громадянському суспільстві.

ВИСНОВКИ

В процесі дослідження публічно-управлінських механізмів протидії корупції було встановлено, що, починаючи зі здобуття незалежності, Україна робила кроки для викорінення корупції. Проте нормативно-правові акти перших років незалежності мали лише декларативні антикорупційні норми, які не містили дієвих механізмів боротьби.

Визначальним моментом у формуванні чіткої антикорупційної позиції України стала Революція гідності у 2014 році. Саме в цей період було закріплено прагнення українського народу до Євроінтеграції. Народ проголосив бажання жити та розвиватись за стандартами Європейського союзу.

Для того щоб наша держава продовжувала шлях Євроінтеграції, Верховна Рада України прийняла ряд фундаментальних законодавчих актів, що визначили поняття корупції та шляхи боротьби з нею. Далі було ратифіковано міжнародні договори про антикорупційну діяльність.

Для проведення якісного дослідження було визначено основні поняття дослідження. Відповідно, до статті 1 Закону України «Про запобігання корупції» корупція – це використання особою наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Дослідивши етимологію визначення публічно-управлінських механізмів, було встановлено, що публічно-управлінські механізми – це сукупність засобів управлінського впливу суб'єктами управління на об'єкт управління задля реалізації покладених на державу повноважень.

До публічно-управлінських механізмів антикорупційної діяльності відносять:

- формування єдиної державної політики у сфері запобігання корупції з формуванням системної діяльності антикорупційних органів;
- фінансовий моніторинг рівня життя посадових осіб та осіб, наділених адміністративно-розпорядчими функціями;
- проведення жорсткої кадрової політики в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування;
- встановлення норм реалізації державних закупівель і проведення контролю за їх дотримання;
- підвищення рівня обізнаності громадського суспільства щодо негативних проявів корупції;
- формування тісної взаємодії громадянського суспільства з органами влади та бізнесом;
- запровадження дієвої системи покарання за корупційні правопорушення.

В свою чергу, публічно-управлінські механізми функціонують за допомогою спеціальних антикорупційних методів. Такі методи поділяють на зовнішні та внутрішні. До внутрішніх належать діяльність державних органів та посадових осіб щодо розроблення аналізу та реалізації антикорупційної політики.

Було досліджено громадський контроль як складову зовнішнього контролю. Діяльність громадськості, направлена на виявлення корупційних правопорушень, полягає у: моніторингу та перевірці проєктів нормативно-правових актів; проведенні зовнішнього контролю за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування; моніторингу закупівель державними органами та органами місцевого самоврядування.

Наразі в Україні вже затверджено необхідні нормативно-правові акти, що регулюють антикорупційну діяльність органів державної влади. На підставі визначених нормативних актів сформована розгалужена система державних органів, діяльність яких направлена на запобігання та протидію корупції.

Після розгляду антикорупційної політики в Україні дійшли висновку, що вона потребує внесення змін для підвищення її ефективності. До таких змін доцільно віднести:

- запровадити проведення аналізу механізмів отримання, опрацювання та реагування на повідомлення про вчинення корупційних правопорушень;
- проводити підвищення рівня професійних знань посадових осіб, діяльність яких пов'язана з запобіганням та протидією корупції;
- здійснити систематизацію антикорупційного законодавства;
- застосувати практику розвинених держав у процесі боротьби та протидії корупції;
- створити освітні програми направлені на виховання негативного ставлення суспільства до корупції;
- здійснювати висвітлення позитивного образу викривачів у громадянському суспільстві.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антикоруptionна політика в Україні. Навч. - метод. матеріали. Київ. НАВС. URL: https://arm.naiiu.kiev.ua/books/prevention_of_corruption/info/lec1.html (дата звернення: 13.10.2023).
2. Бардаш С.В. Сутність та значення принципів господарського контролю у пізнавальному процесі та практичній діяльності. *Облік і фінанси АПК: освітній портал*. URL: <http://surl.li/ntdss>
3. Бачинська І. Заходи боротьби з корупцією в системі державної служби. Актуальні проблеми державного управління. Одеса. ОРІДУ НАДУ. 2009. Вип. 1 (37). С. 111-114.
4. Бердніков К.В. Задирака Н.Ю. Шляхи становлення антикорупційного законодавства в Україні. *Форум права*. 2012. № 2. С. 274 - 277. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_2_41.
5. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови : 250000. Київ; Ірпінь. 2005. Т.8.С.67.
6. Ваньчик Ю. А. Загальнотеоретичні підходи до визначення корупції, корупційних діянь і корупційних відносин. *Філософські та методологічні проблеми права*. № 1. 2014. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fmpp_2014_1_20.
7. Василевська Т. Сучасні тенденції розвитку етики державного службовця в Україні. Зб. наук. пр. НАДУ / за заг. ред. Оболенського О. Ю., Сьоміна С. В. Київ. НАДУ. 2006. Вип. 2. С. 16-27.
8. Вебер М. Політика як покликання і професія. URL: <http://litopys.org.ua/weber/wbs08.htm> (дата звернення: 02.10.2023).
9. Велика Українська Енциклопедія. URL: <http://surl.li/dtorj>(дата звернення: 02.10.2023).
10. Галинський Ю.О. Методи наукових досліджень та аналізу процесу виконання бюджетів, *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/22.pdf> (дата звернення: 02.10.2023).

11. Гаман П.І. Антикорупційна державна політика: проблеми та перспективи розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток* 2018. № 10. URL: file:///C:/Users/Julia/Downloads/Duur_2018_10_3.pdf (дата звернення: 10.07.2023).
12. Гаращенко Я.М. Грабченко А.І., Федорович В.О. Метод наукового дослідження. навч. посіб. Харків. ХП. 2009. Ст.16 URL:<https://core.ac.uk/download/pdf/159817923.pdf> (дата звернення: 20.10.2023)
13. Горган О. Л. Історичні аспекти боротьби з корупцією в Україні. *Порівняльно-аналітичне право*. 2015. № 2. С. 277-280. URL : http://www.par.in.ua/2_2015/84.pdf (дата звернення: 12.08.2023).
14. Демидов В. К. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В. Методологія наукових досліджень. навч. посіб. Ніжин. 2017. С.73 URL: <http://surl.li/rvdo> (дата звернення: 25.10.2023).
15. Дрозд О.Ю. Державний службовець як суб'єкт трудового права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 2. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2016/2/tom_1/15.pdf (дата звернення: 21.10.2023).
16. Економічний словник. URL: <https://ekonomichnij-slovník.slovaronline.com/>(дата звернення: 05.09.2023)
17. Єренко Д. В. Особливості антикорупційної діяльності на сучасному етапі державотворення. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. URL: http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2018/4/part_1/4-1_2018.pdf#page=8 (дата звернення: 24.09.2023).
18. Заяц В. Ю. Деякі теоретичні аспекти поняття (сутності) корупції як об'єкта протидії. *Право та державне управління*. 2022. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2022/49.pdf.
19. Івакін О. А. Об'єктивність як неодмінний принцип пізнання. URL: <http://www.apdr.in.ua/v29/20.pdf> (дата звернення: 20.10.2023).
20. Індекс корупції CPI-2015. Дані дослідження неурядової міжнародної організації Transparency International Україна. URL: <http://ti-ukraine.org/%D0%A1PI-2015> (дата звернення: 24.10.2023).

21. Індекс сприйняття корупції - 2022. Дані дослідження неурядової міжнародної організації Transparency International Україна. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/> (дата звернення: 20.10.2023).

22. Каламбет С.В. Методологія наукових досліджень. конспект лекцій. Кам'янське. ДДТУ. 2015. Ст.58 URL: <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/36/7-36-kl28.pdf> (дата звернення: 23.10.2023).

23. Кладченко А. О. Становлення та розвиток сучасного антикорупційного законодавства України: теоретико-правове дослідження: дис. ... канд. юр.наук: 12.00.01 / Приватний вищий навчальний заклад «Університет Короля Данила». Івано-Франківськ:,2018. URL:https://iful.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/dysertatsiya_Kladchenko.pdf (дата звернення: 12.08.2023).

24. Колодін Д. О. Степаненко О. В. Порівняльний метод в кримінально-правовому дослідженні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2022. №1. URL:http://apnl.dnu.in.ua/1_2022/30.pdf (дата звернення: 23.10.2023).

25. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

26. Кравченко С.О. Підходи до розуміння антикорупційної політики в публічному управлінні. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. Київ. 2018. URL: https://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/2_2018/2_2018.pdf#page=34 (дата звернення: 20.08.2023).

27. Кривенко А. Л. Шляхи протидії корупції у сфері державних закупівель. *Інформація і право*. 2020. №3(34). URL: <http://il.ippi.org.ua/article/view/221000> (дата звернення: 20.10.2023).

28. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень. конспект. Лекцій. Тернопіль. ТДЕУ. 2005. URL: http://library.wunu.edu.ua/files/EVD/kl_mspnd.pdf (дата звернення: 23.10.2023).

29. Мосов С.П. Нижник Н.Р. Теоретичні аспекти державного управління. Монографія. Чернівці. 2011. 248 с

30. Ніронка Ю. Сутність громадського контролю за діяльністю органів публічної влади. *Актуальні проблеми правознавства*. 2019. Вип. 2(18). С. 67-71. URL: <http://surl.li/mtdjy> (дата звернення: 16.10.2023).

31. Пархоменко-Куцевіл О. І. Формування та розвиток сучасних антикорупційних органів державної влади як основа запобігання та подолання корупції: теоретико-методологічний аналіз. монографія. Київ. 2019. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/anycorupc_organ.pdf (дата звернення: 15.10.2023).

32. Пасічник В. М. Демократизація державного управління у контексті забезпечення національної безпеки та боротьби з корупцією *Демократичне врядування*. 2014. Вип. 13. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2014_13_5 (дата звернення: 24.10.2023).

33. Половинкіна Р.Ю. Етапізація та періодизація антикорупційного законодавства в Україні. *Держава та регіони. Серія: Публічне управління і адміністрування*. URL: http://law.stateandregions.zp.ua/archive/3_2019/6.pdf. с.24.

34. Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора: Наказ Офісу Генерального прокурора від 05.03.2020 р. № 125. Дата оновлення: 25.08.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0125905-20#Text> (дата звернення: 05.10.2023).

35. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17.11.2011. № 4061-VI. Дата оновлення: 01.01.2022. Ст. 3 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17#Text> (дата звернення: 20.10.2023).

36. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018. № 2447-VIII. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text> (дата звернення: 14.10.2023).

37. Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 № 794-VIII. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text> (дата звернення: 14.10.2023).

38. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015. № 889-VIII. Дата оновлення: 19.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 03.09.2023).
39. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015. № 889-VIII. Дата оновлення: 19.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 14.10.2023).
40. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014. № 49. *Відомості Верховної Ради України*. 2014.№ 49. С. 3186, Ст. 2056.
41. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017рр.: Закон України від 14.10.2014. № 1699-VII. Дата оновлення: 10.07.2022.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18#Text> (дата звернення: 20.10.2023).
42. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2023. N 220. Дата оновлення: 04.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.10.2023).
43. Про затвердження Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 02.12.2016 р. № 126. *Офіційний вісник України*. 2017. № 4. Ст. 168.
44. Про затвердження Методології проведення антикорупційної експертизи: Наказ Міністерства юстиції України від 23.06.2010. № 1380/5 URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v1380323-10> (дата звернення: 20.10.2023).
45. Про затвердження Порядку проведення службового розслідування: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.06.2000. № 950. Дата оновлення: 25.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.10.2023).

46. Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 № 1698-VII. Дата оновлення: 03.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 14.10.2023).
47. Про національну програму боротьби з корупцією : Указ Президента України від 10.04.1997 р. № 319/97. *Офіційний вісник України*. 1997. № 15. с 11.
48. Про Національну раду з питань антикорупційної політики: Указ Президента України від 14.10.2014. № 808/2014. Дата оновлення: 03.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808/2014#Text> (дата звернення: 14.10.2023).
49. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014. № 1682-УП. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 44. Ст. 2041
50. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016. № 1402-VIII. Урядовий кур'єр. 2016. 31 серп. № 162.
51. Про схвалення Зasad антикорупційної політики: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.12.2009. N 1688-р. Дата оновлення: 11.11.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1688-2009-%D1%80#Text> (дата звернення: 12.10.2023).
52. Радчук Т.М. Класифікація механізмів публічного управління інноваційним розвитком економіки. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2020. №19. - С. 124-127. URL: <http://pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/19-2020/26.pdf> (дата звернення: 27.09.2023).
53. Рєзнік О.М. Стеблянко А.В. Електронне декларування як форма контролю за діяльністю працівників правоохоронних органів стаття. URL:<https://core.ac.uk/download/pdf/324264004.pdf> (дата звернення: 20.10.2023).
54. Святун О.В. Міжнародні та європейські механізми протидії корупції та шахрайству. URL: <http://surl.li/nuesx> (дата звернення: 27.10.2023).
55. Стасина У. З. Стаття Історизм як принцип і метод в дослідженні інституту адвокатури. URL: <http://surl.li/nthpx> (дата звернення: 20.10.2023).

56. Студентська бібліотека. URL: <https://studies.in.ua/publiche-administruvannja-shpargalky/4058-publchniy-politika-yak-ponyattya.html> (дата звернення: 20.10.2023).

57. Термінологічний словник з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму, фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення та корупції. Київ. 2018. С. 65. URL: <http://surl.li/mihyh> (дата звернення: 10.10.2023).

58. Трепак В. М. Міжнародний досвід запровадження системи заходів антикорупційної спрямованості. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2015. №2 (10). С. 233–246.

59. Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією : Міжнародний документ. . *Офіційний вісник України*. 2006. № 994_102. Ст.2.

60. Що таке «Антикорупційна стратегія»? URL: <https://nazk.gov.ua/uk/antikoruptsijna-strategiya/> (дата звернення: 02.09.2023)

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Павлятенко Юлія Олександрівна, магістрант 2 курсу магістратури, форма навчання заочна, факультет соціології та управління, спеціальність «публічне управління та адміністрування» освітньо-професійна програма «публічне управління та адміністрування», адреса електронної пошти julipavluatenko@gmail.com,

– підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Публічно-управлінські механізми протидії корупції в Україні» відповідає \

–
–
\

ловимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений;

– заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

– згоден на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (студент) Павлятенко Ю.О.

Дата _____ Підпис _____ ПІБ (науковий керівник) Чайка І.Ю.